

nr 109
2015-07
25 kr

DISKULOGEN

med Släktforskarnytt

Obemärkta kvinnor

Ung i 1930-talets Berlin

SLÄKTFORSKARKRYSSNING

Dis-Filbyter-gänget med representant för Tallink Silja på väg att borda M/S Galaxy inför släktforskarkryssningen.

Foto: Dis-Filbyter

3 Ledaren

Information från föreningens ordförande.

4 Kort & Gott

Släktforskarhjälp sökes i Sverige och utomlands, Riksarkivet stängs och ny minidator har lanserats.

5 Dis-funktionären

Christina Claeson berättar om sina funktionärs-uppdrag inom Dis och Dis-Väst.

8 Berga i Kalmar socken

Pelle Berglund berättar om letandet efter Bergalund, stället där förfadern tog sig efternamnet Berglund.

10 Disgen 2015

Christer Gustavsson berättar hur långt man kommit i arbetet med nya Disgen.

12 Släktforskarkryssningen

Dis-Filbyter berättar hur det var på deras Släktforskarkryssning i april.

14 Fri kartinformation

Lantmäteriet släpper kartor fria och Dis jobbar med fler kartunderlag.

Charlotte och Gustavs vigselbevis från New York samt en amerikakoffert.
Fotograf: Lars Warlin

15 Dopet

Bo Lindberg har sammanfattat hur dopet gått till genom tiderna.

18 Macspalten

Information om Reunion 11 och CrossOver samt information om Rut-Olles släktförening.

20 Vi minns när Dis grundades

Björn Johansson berättar om hur man i Linköping firade Dis 35-årsdag. Föreningens grundare samlades med några vänner och mindes hur allt började.

22 Genny

Bengt Nilsson har betatestat ett nytt svenskt släktforskningsprogram som bl.a. tillåter samkönade äktenskap.

26 Mikrohistoria

Hur tänkte man förr? Skriv ner en släkthistoria där du jämför med ett annat livsöde.

29 Skapa en Gedcom-fil

Carl-Johan Gustafsson beskriver hur man exporterar sina data till en Gedcom-fil.

30 I de obemärktas spår

Anita Maria Karlsson har studerat obemärkta kvinnor och delar nu med sig om var man kan hitta information om dem.

33 Bensinkriser

Arnold Lagerfjärd minns när man behövde ha ett tillstånd för att få köra bil på söndagar

34 Sveriges folkräkningar

Christer Gustavsson berättar om Svenska Migrationscentret och folkräkningen för 1930.

37 Sju systrar på Mölle

Lars Warlin delar med sig av en dagbok från 1930-talets Berlin och sina tankar om det bekymmerslösa levernet.

42 Dis informerar

Avlidna och beställningar.

44 Faddrar & Disbytombud

Här finns hjälp med dina problem. Fråga någon i din närhet.

45 Styrelsen

De förtroendevalda som håller ordning i föreningen.

46 Regionföreningarna

Information från Sveriges alla hörn.

Hösten blir intressant...

SÅ HÄR STRAX FÖRE MIDSOMMAR KAN VI KONSTATERA (FÖRUTOM att det naturligtvis börjar regna nu) att DISGEN-utvecklingen har rört en del på sig, vilket ni ser på sidan 10. Den viktigaste milstolpen att passera återstår och den är givetvis att DISGEN blir så färdig att den kan göras tillgänglig för alla medlemmar. Som ni ser på namnet "DISGEN 2015" räknar vi med att det sker senast till årsskiftet. Då har det gått drygt tre år sedan senaste DISGEN (8.2d) kom ut. Tre år är förstås en alldeles för lång tid och planen är att komma ut med nya upplagor betydligt tätare i fortsättningen, men då inte med lika mycket ändringar varje gång. En vanlig webbläsare uppdateras med automatik någon gång per månad i dag. Riktigt så intensiva kommer vi nog inte att bli, men tätare ska det bli mellan släppen.

Vi har också börjat göra om hemsidan. Den blir fem år i höst och det är på tiden att den får en rejäl översyn, både vad gäller utformning och inne-

håll. Här använder vi en professionell webbyrå och därmed är vi lite säkrare på att lanseringen verkligen blir sent i höst. I samband med detta kommer vi att se över föreningens så kallade grafiska profil så att den nya hemsidan blir ordentligt uppfräschad.

Det ser dessutom ut som att nya DISBYT på webben kan sjösättas i höst. Det blir (hoppas jag) alltså en färgsprakande höst. Men först ska vi igenom sommaren, och första etappmålet är att sjunga om amfibier och dansa regndanser. Kanske är det därför som det regnar på midsommar?

Glad sommar!

Daniel Berglund
Ordförande

Tyck till i Dis Forum eller via e-post till ordf@dis.se.

Diskulogen med Släktforskarmytt är medlemstidningen för Föreningen Dis: Föreningen för datorhjälp i släktforskningen.

FÖRENINGEN

Föreningen Dis,
Gamla Linköping
582 46 Linköping
Telefon: 013-149 043
dis@dis.se, www.dis.se

Medlemsavgift: 150 kr per år.
Famijlmedlem: 75 kr per år.

Bli medlem via webben, www.dis.se > Medlem > Bli medlem, eller kontakta Dis kansli.

EXPEDITION & FORSKARSTUGA

Hovslagaregatan 3,
Gamla Linköping
Öppet måndag-fredag kl 9-16.
Kansliet har lunchstängt kl 12-13.
Telefontid måndag-torsdag kl 9-15.
Fredag kl 9-12.
Ring gärna innan besök!

KANSLISTER

Marie Andersson
Helena Carlsson

REDAKTÖR

Anna Linder, diskulogen@dis.se
Burliden 7, 937 92 Burträsk
070-2294804

ANNONSERING

Kontakta redaktör Anna Linder

ANSVARIG UTGIVARE

Daniel Berglund

LÖSNUMMERPRIS

25 kr

UPPLAGA

25 300 exemplar

UTGIVNING

4 gånger per år

TRYCK

Sandvikens Tryckeri

ISSN

1101-3826

Adressändring anmäls på webben eller till Dis kansli

Släktforskarhjälp sökes

Redaktionen på Vetenskapens värld har postat en efterlysning på Facebook:

"Har vi någon släktforskare bland våra tittare? Det här skelettet återfanns i massgraven från slaget vid Lützen 1632, och vi försöker ta reda på vem det är. De flesta som stred i slaget var värvade tyskar, men tandanalyser tyder på att den här mannen kan ha kommit från Skandinavien.

På Krigsarkivet i Stockholm finns snart 400-åriga listor med namn över brigadens soldater. Rullorna är från augusti 1632, och i dem finns det bara två namn som skulle kunna vara svenska: Hans Steen och Erich Sirerson. Erichs efternamn kan möjligtvis vara Siverson. Båda är listade som underofficerare.

Om du – eller någon släktforskare du känner – kan lämna upplysningar om Hans och Erich är vi mycket tacksamma. Svar till vetenskap-red@svt.se, eller i ett Facebook-meddelande."

www.genealogi.se

www.facebook.com/vetenskapensvarld

Få eller ge hjälp

På webbplatsen RootsBid kan man lägga upp eller anta släktforskningsuppdrag mot betalning. Smidigt om man inte har möjlighet att åka till arkiven i ett annat land.

www.rootsbid.com

Alla Census

Nu kan man söka alla amerikanska folkräkningar 1790–1940 gratis även på Mocavo. Informationen finns i 650 miljoner akter.

www.mocavo.com

Riksarkivet i Marieberg renoveras

Lokalerna som Riksarkivet i Marieberg i Stockholm huserar i ska moderniseras. Man kommer därför att hålla stängt från 1 september 2015 men öppnar igen den 1 oktober 2016.

Under perioden som det är stängt ska användare på något vis ändå kunna få tillgång till arkiv och samlingar.

<http://riksarkivet.se>

Dator stor som en laddare

Den nya Windows 10-datorn, Compute Plug från Quantas, ser ut som en vanlig strömadapter. Den nya minidatorn har två usb-portar, en hdmi-port och Bluetooth.

www.idg.se

Dis-funktionären

Christina Claeson i Göteborg berättar om hur det är att arbeta ideellt för Dis och Dis-Väst.

AR 1998 KOM ETT MEJL FRÅN USA. DET INNEHÖLL information om många spännande amerikanska släktingar. Christina Clae-son, som inte varit särskilt intresserad av släktforskning tidigare, blev nu angelägen om att ta reda på mer.

– Jag visste att det fanns lite släkt där borta i USA, men så mycket mer visste jag inte. Det här blev ju jättespännande. Jag bodde i Stockholm så det blev genast aktuellt med ett besök på Riksarkivet för att börja leta. Det känns som en evighet sedan då man var tvungen att beställa mikrokort från SVAR i Ramsele, säger Christina.

Christinas farmor berättade mycket om släkten för Christina då hon var barn. I likhet med många andra kom Christina bara ihåg fragment och tänkte aldrig på att skriva ner någonting av vad hon hört. Men Christina hade en otrolig tur, som är få släktforskare förunnad, då hennes farmor blev över 90 år och ännu fanns kvar att fråga när Christina väl blev riktigt intresserad av släkten.

– Det fanns någon kusin på pappas sida som släktforskat en del, men det tyckte inte jag var intressant som barn. Jag hade inte så mycket kontakt med släkten på farfars sida, i Småland, så att bli kontaktad av amerikanska släktingar från den sidan var väldigt spännande. Jag började då intressera mig för släktforskning och är fast sedan dess.

I början skrev Christina ner all information med papper och penna, men det blev snabbt ohållbart.

– Jag började på papper men det gick inte efter tre generationer. Då är det ju alldeles för många personer att hålla reda på. Så redan 1998 skrev jag in en del information på datorn eftersom det var enklast och ett bra sätt att kommunicera med släktingarna i USA. Jag

använde ett enkelt, webbaserat, amerikanskt program innan jag började med MinSläkt som jag fortfarande använder parallellt med DISGEN.

– Vi blev medlemmar i Dis, min sambo och jag, men det var inte förrän runt 2007 som jag började känna att jag ville prova DISGEN. Det var särskilt kartfunktionen och utskriftsmöjligheterna som lockade mig.

Att arbeta med fler program

Christina skriver in merparten av släktuppgifterna i DISGEN, men använder även MinSläkt. Hon tycker att det går snabbare att använda MinSläkt, främst vid inmatning av grunduppgifter. När hon sedan vill komplettera uppgifterna med t.ex. källor och orter är DISGEN bäst att använda. Då är det bara att göra en Gedcom-export.

– Jag tycker att de kompletterar varandra bra. Förutom DISGEN och MinSläkt använder jag även Ancestrys och MyHeritages webbaserade program, men det är främst för att komma i kontakt med andra släktforskare.

Amerikanerna som kontaktade Christina 1998, och som satte igång hennes släktforskningsintresse, finns inte längre i livet men några av deras barn har fortfarande kontakt med den svenska släkten. Det ordnades en släktträff i Sverige, 1999, som amerikanerna deltog på, men som Christina tyvärr inte hade möjlighet att komma på. Kanske är det snart dags att ordna en ny träff?

Christinas bakgrund

Christina är född och uppvuxen i Huddinge, Stockholm, och bodde där fram till 2003 då hon flyttade ner till Göteborg. Mammans släkt är från Nederkalix, Norrbotten, och Finland. Farfar härstammar från Växjötrakten, Små-

land, och farmor från Umeå, Västerbotten. Anorna kommer från ganska begränsade områden, även om de är stora geografiskt.

– Jag har försökt släktforska i Finland, men det är inte lätt när man inte kan finska. Men det finns en del finska databaser man enkelt kan söka i, även utan finskakunskaper. Min finska gren är dock extra knepig då det är många anförluster och okända fäder som rör till det. Jag får sätta mitt hopp till DNA.

I Christinas släkt från Västerbotten finns en skräddare att en avhoppad rysk soldat är pappa till någon ana. De har inte lyckats hitta någon substans i påståendet även om det finns flera olika oberoende källor som säger samma sak. Kanske ligger det någon sanning i påståendet?

– Vi har tjuvat så att flera i släkten har gått med på att göra DNA-test. Man kan ju hoppas på att hitta en del ryskt DNA. Det kommer att bli spännande att jämföra våra resultat. DNA-test är inte förstahandsvalet, man behöver ju ha ganska mycket information i botten för att kunna göra tolkningar av resultatet. Men det är väldigt spännande och ett roligt komplement till pappersforskning. Föreningen Dis börjar ju nosa lite på DNA i släktforskningen då många regionföreningar har kurser och föredrag om hur man kan använda DNA i sin släktforskning.

– Det är så härligt när man lyckas hitta någon ny släkting. Nu har jag ju hållit på i så många år att det är lite svårare att komma längre bakåt i tiden, men det finns ju mycket annat att gräva efter, så färdig blir man ju aldrig.

Började som stugvärd

Släktforskarförbundet hade öppet hus på Andra Långgatan i Göteborg, där även Dis-Väst fanns. Christina och

hennes sambo, som just hade började släktforska, passade på att göra ett besök. DIS-Väst visade upp sina datorer vilket verkade intressant. När sedan Sveriges Släktforskarförbund flyttade till Mandolingatan i Västra Frölunda var Christina ofta där och träffade olika släktforskare. Efter ett tag, runt 2006, började hon också hjälpa till i lokalen, som stugvärd, någon dag i veckan.

– När jag började som stugvärd var jag inte medlem i Dis, men blev snart det då det kändes logiskt. Det är kul att träffa andra släktforskare och hjälpa till. Jag tycker om att möta nya människor. Sedan gav det ena det andra. Att jobba som funktionär och lära ut och dela med sig av sina kunskaper, det är också väldigt roligt. Så nu håller jag även i en del utbildningar.

Christina är fadder för DISGEN, hon sitter i DIS-Västs styrelse som utbildningsansvarig, är redaktör för Disketten samt utbildare i DISGEN och MinSläkt. När det är öppet hus i DIS-Västs lokaler i Mölndal, någon kväll i månaden, är alltid en eller två ur DIS-Västs styrelse närvarande – nästan som stugvärdar. Det är viktigt att vara tillgänglig för medlemmarna.

Ideellt arbete

Sedan hon började som stugvärd för snart tio år sedan har Christina engagerat sig ideellt inom släktforskningsvärlden, och då särskilt föreningen DIS. Hon uppskattar att hon lägger ner 2–3 timmar i genomsnitt per vecka på ideellt arbete inom DIS och DIS-Väst. Arbetsbelastningen varierar under året och är t.ex. extra hög då ett nummer av DIS-Västs medlemstidning ska göras.

– Det tar mycket tid men det är ett mycket trevligt fritidsintresse. För att hinna med allt måste man prioritera.

Jag har jobbat inom idrottsvärlden, som gymnastiktränare, under väldigt många år i både Stockholm och Göteborg, så föreningslivet är naturligt för mig. Jag tycker att det är roligt. Det är så stimulerande och kul att lära sig nya saker hela tiden.

Christina tycker att det roligaste med att engagera sig som funktionär är de intressanta mötena med andra släktforskare.

– Jag blev fadder för 2–3 år sedan. Det ringer ungefär en till två personer i veckan. Ibland lite fler. Ibland är det fler mejl än telefonsamtal. Att hjälpa andra är ett bra sätt att lära sig nya saker på. Man ser snabbt vad många tycker är lite krångligt med DISGEN, men det är många frågor som inte gäller DISGEN specifikt. Det blir fler och fler teknikfrågor då det kan vara svårt att hänga med när datorer och operativ utvecklas och förändras. När man skaffat en ny dator eller bytt operativsystem behöver många lite hjälp för att komma igång.

De vanligaste frågorna Christina får om DISGEN handlar om säkerhetskopiering och dubblettsökning.

När Christina har sökt runt i DISBYT har hon noterat att många aktiva inom DIS har någon gemensam ana. En spännande upptäckt.

Råd till blivande funktionärer

Christina får ut så mycket av att vara funktionär att hon uppmanar alla intresserade att genast gå med i en regionförening och ta kontakt med dem och fråga om de behöver hjälp. Det kan vara med stort eller smått. Tveka inte. Man är alltid välkommen och till en början kanske man kan hjälpa till när möten hålls.

– Man behöver inte sitta i en styrelse bara för att man är med i en förening. Det finns så många möjligheter att hjäl-

pa till och träffas ändå. Det är väldigt roligt bara att träffa andra släktforskare och prata på medlemsmöten. Det finns ingen mall för hur man behöver vara som funktionär. Bara man tycker att det är roligt. Man lär sig med tiden också.

När man ställer upp som funktionär får man möjlighet till många givande möten. Ibland kan man även få åka ut i närområdet och träffa ännu fler nya människor på andra orter. Christina menar att det är just mötena med andra människor som gör att det ideella arbetet är så givande. Och det är kul att vara med och hjälpa till. 🌱

ANNA LINDER
diskulogen@dis.se

Berga i Kalmar socken

PELLE BERGLUND
pelleam@telia.com

NÅGON GÅNG I MITTEN AV 1980-TALET BÖRjade JAG INTRESSERA mig lite grand för släkten. Jag började, som jag förstått på senare tid, i rätt ända med att fråga några av de äldre som ännu fanns kvar. Det förvånade mig hur lite de visste om t.ex. sina egna föräldrar. Min pappa visste att hans mor dog två år innan jag föddes och hans far, d.v.s. min farfar, dog två dagar innan min födelse. "Fråga brorsan Vicke, han vet ganska mycket om släkten", tyckte pappa. Jo, lite mer visste han men födel-seuppgifter kunde, som det visade sig senare, slå fel på upp till tre år. Ingen visste var min farfars far kom ifrån. Det gick lite olika rykten. Ett var att han skulle varit skutskeppare från Böda och att han kom med skutan till Björnö. Där träffade han sin blivande fru och blev kvar i de trakterna. Han blev fisketorpore i Räfs-hagen. Den senare uppgiften är belagd.

Det där var väl ungefär vad jag visste ganska länge. Åren gick och tiden räckte inte till för någon forskning. En dag efter många år fick jag för mig att åka ner till Räfs-hagen och prata med en gammal ingift faster. Hon var väl den enda kvarlevande på den sidan då. En sak sade hon som satte sig ganska en-vist fast i min hjärna. Hon sa ungefär så här: "Farfar (hon menade då min farfars far) kom ifrån ett ställe i Berga som hette Bergalund, och det var där han tog sig efternamnet Berglund.

Några år passerade igen innan jag tog mig i kragen och gick in på biblioteket i Kalmar. En vänlig bibliotekarie visade mig till forskningssalen där sex-sju personer satt i halvmörkret vid varsin mikro-film-läsare. Högt och tydligt frågade bibli-

otekarien om det var någon som var villig att hjälpa den här mannen med hur man kommer igång. Jag blev förvånad över vilka glada och positiva ansikten som mötte mig. Nyss såg de ju helt gravall-varliga ut. En dam reste sig nästan direkt och erbjöd sin läsare för en timme. Hon behövde ta lunch, sa hon, men innan hon gick frågade hon mig vad jag var ute efter. Efter att jag gett en del svar på hennes frågor tyckte hon att "det måste vara lättast om du börjar leta i husförhörlängderna". Då visste jag inte ens vad en husförhörlängd var, men hon hjälpte mig att hitta. "Åby och Stävlö, här kan du leta och se om du hittar något", sa hon. "Lycka till!" Och så gick hon.

Sida upp och sida ner läste jag. Vissa sidor var packade med namn. Inte bara den svåra skrivstilen utan också att prästen nästan skrivit namn över vissa namn, gjorde att det tog tid. Jag hade ju över huvud taget inte något system på mitt letande. Efter en god stund hände något. Jag fann en underrubrik till Stävlö. "Rävshagen" stod det. Nu ökade pulsen påtagligt och det dröjde inte länge förrän jag stötte på Johan Peter Berglund och Anna Gustava och därunder en barnaskara. Jag skrek till och alla tittade upp med förtjusta miner. "Ja, så är det när det blir bingo", var det någon som sa.

Vilken underbar lyckokänsla och samtidigt en känsla av överklighet, att se sin farfar på pränt i en barnaskara på detta sätt. Nu fick jag äntligen veta var min farfars far kom ifrån. Det stod ju, att han var född den 4/9 1831 i Kalmar.

Jag var en ovärderlig kunskap rikare. Jag visste varifrån min farfars far kom. Men, jag visste inte varifrån i Kalmar.

Fanns det över huvud taget något som hette Bergalund? Jag hörde mig för lite då och då, men ingen visste något om Bergalund. Åren gick och datorerna hade gjort sitt intåg även i min intressesfär men en slagning lite då och då på Bergalund gav aldrig någon träff. Jag kunde nog inte riktigt tro på att mitt efternamn skulle härstamma från någon plats i Berga.

År 2006 kom en ny kvinna in i mitt liv och det visade sig att hon också hade ett stort intresse för att börja släktforskning. Tillsammans gick vi ett par kurser i släktforskning. Vi blev medlemmar i bl.a. DIS-Småland och Kalmar Läns Genealogiska förening. I den sistnämnda fick vi tillgång till deras forskarstuga med många datorprogram för släktforskning. Här kunde jag nu kartlägga min farfars far Johan Peters anor. Han var son till en byskomakare från Berga som hette, om man går efter födelseboken, Nicolaus.

Nicolaus hade varit klen och sjuklig redan från födelsen och blev inte så gammal. Han fick ändå tre barn med sin hustru, båtsman Jonas Bergs dotter i sista giftet, vars namn i förhörsböckerna troligtvis inte stämmer. Jag känner mig säker på att rätta namnet, enligt födelseboken, är Cajsa Brita.

Första barnet (min farfars far) hette Johan Peter. Han kom som 11-åring att bli fosterson hos ett par i Persnäs. Han var där i fem år. Paret var vaktare Carl Jonsson och hans hustru. De verkar inte ha haft några egna barn. Kanske är det därifrån som ryktet blev till, att han kom från Böda. Att han skulle ha varit skutskeppare finns inga möjligheter till. Han

Johan Peters första kontrakt.

Farfar och farmor.

var 16 år då han kom tillbaka hem igen. År 1853 flyttade han till Åby och det verkar som om han först kom till Räfshagen. 1857 kom han som dräng till Kuleholm i Åby där han träffade sin blivande fru. Anledningen till att han blev foster-son kan ha varit att pappa Nicolaus dog året innan och att mamman behövde lite avlastning. Hon hade ju även två yngre barn att ta hand om.

1858 gifte sig Johan Peter med Anna Gustafva Jonsdotter och samma år flyttade paret till Räfshagen där Johan Peter började som fiskare. Troligen hos sin sväger, torparen Carl Johan Jons-son. År 1862 övertog han torpet nr. 1 av Stävlö gods och blev fisketorpare. Hans ättlingar fortsatte med fisket ända in på 1960-talet. Fortfarande finns en Berglund kvar som ägare till ett av torpen i Räfshagen.

Första kontraktet skrev Johan Peter som sagt på 1862 och det är av intresse i sig. Villkoren var att utgöra bl.a. med egna verktyg 188 mansdagsverken och 10 kvinnodagsverken. Han skulle också leverera fullgoda varor som gäddor, abborrar, ort och flundror till 12 lispund samt sill 15 valar. Kontraktet är underskrivet av greve Posse och J.P. Berglund med hand på papper.

Johan Peter hade en bror som hette Carl August. Han var statardräng och torpare på Lilla Nyemåla under Skälby från 1863 till sin död. Han fick mig vterligt 14 barn som alltså säkert har växt upp på Skälby. Gittan Magnell skrev i sin bok om Skälby att det gick ett rykte om någon som hängt sig i tornet på Carlsbergsvillan. Carl August hängde sig 1902 men var vet jag inte.

Johan Peter hade också en syster som hette Christina Sofia. Hon fick aldrig några barn.

För att återgå till namnfrågan, så visste jag nu att det inte var Johan som hade tagit sig namnet Berglund, för både Nicolaus och hans pappa Jöns hette Berglund. Men, Jöns pappa hette Olof Persson och var bonde i Berga No:5. Det betydde att Jöns från början hette Olofsson ibland och Olsson ganska ofta, men ungefär vid tredje barnets födsel så hette han plötsligt Berglund.

Berga No:5 består enligt mantalslängderna av ett halvt hemman. Detta hemman är delat på två. Åtminstone från 1766 står Olof Persson för $\frac{1}{4}$ och en till som heter Olof Persson för den andra $\frac{1}{4}$ -delen. 1784 finns även Jöns med i texten, men Olof står som ägare. 1792 händer något. Då är både Olof och Jöns borta och en som heter Nils Hendriks-son brukar den delen, men 1795 är Jöns tillbaka i texten. Han står som sjöman. Var det så att Jöns gick till sjöss några år och att Nils brukade gården?

Från och med 1797 står Jöns för gården och han börjar bilda familj, men inte förrän 1810 står han som Berglund för första gången i mantalslängderna. Jöns fick 11 barn som alla är uppväxta i Berga. Min farfars farfar hette Nicolaus och var nummer fyra i barnaskaran, född 1803.

Jag är född på 1940-talet och 1965 blev jag trafiklärare. I över 45 år har jag åkt runt på Kalmars gator och sett staden växa och förändras. Även i Berga fanns en del intressanta ställen att åka till. Bl.a. fanns en järnvägs korsning utan andra säkerhetsanordningar än en "stopp/järnväg"-skylt. Tänk om jag ve-

tat då att det var platser som mina förfäder kom ifrån. Oftast när jag som liten tänkte på Berga så räknade jag trakterna runt norra delen av Tallhagsvägen, Villagatan och Funkabovägen. Det var ju nyare områden av Berga, åtminstone när det gäller bebyggelse.

Att det skulle finnas en plats som hette Bergalund trodde jag fortfarande inte på. Jag hade börjat höra mig för och framför allt letade jag på nätet. Inget napp.

För några år sedan lånade min fru hem böcker från biblioteket som handlade om fastigheter och vilka som bodde i dem. Det var *"Svenska gods och gårdar" 1959, del XXII Småland, Kalmar län med Öland*.

Där hittade jag för första gången denna fastighet och den heter Bergalund. Nu har jag även hittat den i Nya Kalmar-lexikonet. Jag har inga belägg för att det var härifrån mina förfäder kom. Jag har försökt jämföra gamla kartor med moderna. Det förefaller som om Bergalund skulle kunna ligga inom fastigheten No:5. Det är i så fall platsen som är intressant. Huset är enligt boken uppfört 1909 och har inte något med mina anförvanter att göra.

Fotot av huset ovan är taget av mig 2014. Inget av industriområdet syns. Man kan nästan tänka sig hur det såg ut i Berga då det var rena landsbygden. Nya vattentornet syns i bakgrunden.

Kan det vara så att gåtan om varifrån jag fått mitt namn är löst? Kanske finns det någon som säkert vet? 🐼

Disgen 2015

har passerat en milstolpe

ARBETET MED UTVECKLING AV DISGEN 2015 HAR PÅGÅTT MED allt högre tempo under året. Grunden för att kunna introducera nya funktioner är lagd genom modernisering av miljön för systemutveckling och med en ny modern databas i botten. En grund som naturligtvis inte syns för släktforskaren men som skapar möjligheter för framtiden. Ett resultat av arbetet är också att en hel del programkod har fått skrivas om så att gamla fel har försvunnit och nya har introducerats som ett brev på posten.

Parallellt med utvecklingsarbetet har ca 20 medlemmar genomfört alfatestet. Ett mycket viktigt, men svårt, arbete då inte allt har varit testbart och dokumentationen varit klen. Under juli kommer vi att gå över till betatest med en ny och större grupp av testare. Gunilla Jacobson är betatestledare och har planerat genomförandet av testerna och kombinerat testare och testområden för att få en bra mix och täckning. Betatestningen är mycket viktig för att säkerställa en bra kvalitet på DISGEN 2015 och måste få ta den tid som krävs.

Andra mycket viktiga arbetsområden som måste nå i mål är en ny användarhandledning, uppdaterat utbildningsmaterial samt presentationer och information på webben.

Sista helgen i maj genomfördes en workshop för att presentera nyheterna i DISGEN 2015. Den hölls av Josefine Nilson och Christer Gustavsson för tjugotalet deltagare. Deltagarna var re-

presentanter från DIS regionföreningar, som i nästa steg ska utbilda faddrar och utbildare i sina regioner. Dessutom deltog ansvariga för uppdatering av utbildningsmaterial och användarhandledning samt ansvariga för support, utbildning och test.

Vilka nyheter kommer?

Bland nyheterna finns möjligheten att använda samkönade relationer samt adoptiv- och fosterrelationer. En av de större förändringarna är att "ändra personnotiser" och "visa personnotiser" har slagits samman till en funktion som vi kallar Personöversikt ([se bild 1](#)). Där får du en bra sammanställning över namn, levnadsbeskrivning, partners, föräldrar och barn samtidigt som du kan uppdatera innehållet. Vidare finns paneler med faddrar och vilka barn de är faddrar till. Arbetsmaterial och multimedia har egna paneler.

Panelen arbetsmaterial är ny och tjänar några ord till. Här kan du lägga digitalt arbetsmaterial som du av någon anledning vill koppla till en person eller partnerrelation. Det kan vara webblänkar eller dokument som du lagrat på valfri plats och som du vill använda i din fortsatta forskning. Materialet som placeras här är primärt avsett för din egen användning och kan inte importeras, exporteras eller ingå i dina utskrift av ansedlar och tavlor. För att materialet ska kunna användas måste associerade program finnas installerade.

Du kommer att kunna söka efter per-

soner utifrån deras relationer till andra personer, som partner eller olika typer av föräldrar och syskon. T.ex. alla män som heter Erik och som har en partner vid namn Maja eller alla personer som har någon adoptivförälder.

En annan viktig del av det forskningsstöd vi erbjuder är bredare möjlighet att använda flaggor, eller taggar som det ofta kallas idag, för att etikettera personerna i databasen. Det är särskilt viktigt eftersom vi har tagit bort arkiv och flockar, det senare en relik från diskettens era då data behövde delas upp i så små volymer att de rymdes på en diskett.

Exempel på några fler nyheter:

- Ny hantering av datamappar för att minska behovet av att använda utforskaren.
- Personer som föreslagits som dubbletter kan markeras för att inte komma med som dubbletter i sökresultatet.
- Förutom utökade sökmöjligheter även utökad användning av sökresultatet.
- Kompletteringar i familjeöversikten ([se bild 2](#)).

När kommer Disgen?

Den vanligaste frågan vi fått den senaste tiden är när DISGEN kommer. Eftersom en stor del av arbetet fortfarande sker med ideella krafter har vi varit försiktiga med att skapa förhoppningar. Nu vågar vi säga att DISGEN 2015 kommer att släppas under sista kvartalet i år. Sedan har vi ambitionen att släppa nya versioner årligen. 🌱

Personöversikt Nils Magnus* Frimodig 1780-1851 [Grupp 1]

Start

Namn: Magnus* Frimodig

Förnamn: Nils Magnus*

Efternamn: Frimodig

Kön: Man

Personidentitet: 581 (4-74)

Skapad: 2014-08-10 22:53:00

Ändrad: 2014-08-10 22:53:00

Levnadsbeskrivning

Lägg till Notis

(Yrke) Livgrenadjär från 1802 till 1810 (Östergötlands landskontor G1e:58)

(Yrke) Livgrenadjär från 1810 till 1827 i 125 Ålgsjö, No 7 Skänninge kompani

(Yrke) Gräbstall från 1827 till 1851

Född 1780-05-26 i Kastberga, Ekebyborna (E) (Ekebyborna C:4).

Död 1851-08-05 i Västra Ålgsjö upjord, Bjälbo (E) (Bjälbo C:3, A1:13).

Dödsorsak: Bröstsjukdom.

Begrävd gratisbegravning 1851-08-12 i Bjälbo (E) (Bjälbo C:3, A1:13).

Levde Magnus Nilsson 1791 i Kastberga, Ekebyborna (E) (Ekebyborna A1:2, original).

Inflyttad 1791 till Hagen, Kåby, Ekebyborna (E) (Ekebyborna A1:2).

(Text) (Ekebyborna A1:2, original) I marginalen står Österstad, men inte struken. Nattvard 1795 men inte 1796-97.

Levde drängen Magnus (överstruken) ca mellan 1796 och 1797 i Österstad, Ekebyborna (E).

(Special) Antogs livgrenadjären Magnus Frimodig 1802-03-22 i 104 Ramstad, Vadsena rothålskompani (Östergötlands landskontor G1e:58)

Partners

Anna* Persdotter 1782-1829

Stina Persdotter 1779-1854

Föräldrar

Lägg till fler föräldrar

B

Nils* Månsson 1735-1803

Stina* Hålsdotter 1747-1791

Barn

Anders Petter Frimodig 1811-1811

Dödfött flickafrån Frimodig 1813-1813

Johannes* Frimodig 1815-1816

Stina* Frimodig 1817-1817

Carl* Gustaf Magnusson Månsson (Frimodig) 1820-1854

Faddrar

Lägg till fadder

Månsson, Magnus* (582)

Kommentar:

Castberg, Lars* (583)

Kommentar:

Andersson, Pet. (584)

Kommentar:

Nilsson, Greta* (585)

Kommentar:

Hänsdotter

Kommentar:

Disgen 2015_dev - (Familjeöversikt Sven Christer* Gustavsson 1952-2007 - [Grupp 1])

Personöversikt och familjeöversikt i nya Disgen.

Familjeöversikt Sven Christer* Gustavsson 1952-2007 - [Grupp 1]

Arkiv Redigera Skapa Visa Sök Verktyg Fönster Hjälp Debug

Edvin* Gustafsson 1889-1969 Hemman (1913). Dräng (1915, 1918). St.

Gift 1919 i Roma (E).

Sigrid* Kristina Cecilia Pettersson 1896-1979 Tjänarinna mellan 1914 och 1915 i Svanshal.

Gustaf Emil* Johansson 1881-1955 Dräng (1906, 1908). Jordbruksarbetare (1915).

Gift 1910 i Odeskog (E).

Rosina* Sofia Karlsson 1889-1950 Hushållerska (1910).

Sven Gösta* Emanuel Gustavsson Född 1920-02-18. Död 2000-02-05. Författare (1948). Lantbrukare, traktorförare, rättare (-1963).

Gift 1945-10-27 i Vadsena (E).

Rosina Elisabet* Johansson Född 1924-12-12. Död 2008-07-05. Hembiträde (1938). Hemmafru (1945-).

Sven Christer* Gustavsson Född 1952-09-28 i Kolbäck, Skeppås (E). IT-konsult från 1985. Riksdrottsförbundets förtjänsttecken i guld 2003.

Gift 2012-09-27 i Linköpings domkyrkoförs (E).

Alfild Anne-Charlotte* (Lotta) Helsten Född 1960-06-18 i Oscar (A8).

F Zingo Hessel Född 2014-03-14 i Timrå (V).

Beakta...

Beräkna...

Son...

Dotter...

Familjeöversikt Sven Christer* Gustavsson 1952-2007 - [Grupp 1]

Familjeöversikt Sven Christer* Gustavsson 1952-2007 - [Grupp 1]

K:\Users\Christer\Documents\Disgen\Stand

Släktforskarkryssningen

19-20 april 2015

Foto: Gerd Jakobson

SÅ HAR SVERIGES FÖRSTA SLÄKT-FORSKARKRYSSNING, I DIS-FILBYTERS REGI, GENOMFÖRTS. Den var förlagd till kryssningsfartyget Silja Galaxy med destination Åbo.

Här vill vi med några korta rader spegla arbetet kring planering, genomförande och respons på denna resa.

Förberedelser

I november månad togs första kontakten med Silja Line för att utreda intresset för en kryssning med släktforskning som tema. Initiativtagaren Harald Nilsson fann att intresset var stort, så en arbetsgrupp bildades. Inledningsvis deltog även Torbjörn Wahlström och Björn Johansson. Gruppen förstärktes snart med Bertil och Helén Lindqvist. En första förutsättningslös planering och ett färdigt förslag presenterades för styrelsen i Dis-Filbyter, som fattade beslut att ge oss sitt stöd.

Målsättningen var att ha ett varierat och innehållsrikt program som skulle locka både rutinerade och blivande släktforskare att delta.

Arbetsgruppen träffades under tiden december-februari var fjortonde dag och under mars-april varje vecka. Logo,

affischer och informationsblad utformades när vårt program började ta form.

Största kraften lades sedan på att sprida information via bland annat Facebook och mejl. För att hålla omkostnaderna nere valde vi att avstå från annonser. Däremot informerade vi dagspressen om arrangemanget.

På Dis-Filbyters hemsida kunde man följa anmälningsslaget vecka för vecka. Det stannade vid 193 deltagare. Det skulle visa sig att det var ett väldigt lämpligt antal för de lokaler som stod till buds.

Vidare erbjöd vi organisationer och företag utrymmen för utställning och annan marknadsföring.

Till varje deltagare förbereddes en personlig namnskytt och en Dis-kasse med informationsmaterial från Dis, Dis-Filbyter, Ancestry, ArkivDigital, Lantmäteriet, Stadsarkivet, Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet, Släktforskarförbundet och Tallink Silja, att överlämnas under mottagandet vid fartyget. Så om en del utställare uteblev, fick dessa ändå sina budskap med till deltagarna. I kassen fanns också ett föredragsprogram och en enkätblankett att så småningom fylla i. Vid packning och under kryssningen fick vi ytterligare assistans av Gerd Jakob-

son, Berit Nilsson, Annette Wahlström, Ulf Frykman och Rolf Eriksson.

Vid terminalen

Från Linköping, med stopp i Norrköping, Nyköping och Södertälje, anlände två anslutningsbussar med ett sjuttioal deltagare. Övriga deltagare kom, som längst, från Umeå och Östersund i norr, från Vänersborg i väster, från Mariehamn(!) i öster och Jönköping i söder.

Deltagarna kunde efter uthämtning av sina kryssningsbiljetter föras med förberett material vid ett Dis-bord.

Vi arrangerer fick sedan möjlighet att innan övriga passagerare stiga ombord och förbereda konferensanläggningen inför kvällens föredrag av Christopher O'Regan, med titeln *Döden var en adelsman*.

Programmet

Det slutliga programmet för måndagen innehöll följande föredrag.

- Peter Sjölund: *DNA – Genväg till släkten*.
- Erland Ringborg: *Släktforskarrollen i dagens släktforskningslandskap*.
- Anna-Karin Westerlund: *Vad finns på Landarkiven förutom kyrkböcker?*
- Elisabeth Renström: *10 år med Släktband i Sveriges Radio P1*.

Informationskassar packas.

Foto: Björn Johansson

Mottagningskommittén i terminalen.

Foto: Gerd Jakobson

Helén Lindqvist & Christopher O'Regan. Foto: G. Jakobson

- Björn Johansson: *I fädrens spår - följ släkten på kartan.*

Alla talare presenterades och avtackades av initiativtagaren Harald Nilsson. Efter varje föredrag kunde man få en pratstund med föredragshållaren i ett angränsande rum. Här sålde och signerade Christopher O'Regan sin senaste bok och Peter Sjölund hade fullt upp med att toppsa deltagare.

Därtill planerades korta miniseminarier i pauserna mellan de ordinarie föredragen speglade DIS-Filbyters omfattande kursprogram. På begäran flyttades dessa omgående från ett mindre konferensrum med 15 platser till den stora konferenssalen. Här avhandlades DISGEN med Bertil Lindqvist, DISBYT och DISPOS med Rolf Eriksson och tolkning av gammal text med Torbjörn Wahlström.

Utställningar

I två mindre rum kunde tidskriften SläktHistoria och företaget FlygFotoHistoria besökas. Botvidsbygdens Släktforskarförening hade också ett bord med information.

Vidare hade DIS en monter med bildspel och försäljning av sitt utbud av his-

toriska kartor. Även DIS-Filbyter visade ett bildspel och prov på sin omfattande kurslitteratur (vi glömde i hastigheten att dokumentera våra egna montrar).

Avslutning

Efter sista föredraget kunde deltagarna lämna in sina enkätblanketter med ifyllda reflexioner om vad de tyckte var bra och mindre bra. Bland de 168, av 193 möjliga, inlämnade enkäterna gjordes en dragning av fjorton vinnare. Dessa kunde sedan välja bland gåvor från Tallink Silja Line, MyHeritage, ArkivDigital, Sveriges Släktforskarförbund, DIS och DIS-Filbyter till ett samlat värde av runt 17 000 kr!

Sammanfattning

Efter att ha återvänt till Gamla Linköping, kunde vi vid genomgången av enkäterna konstatera att på frågan – *Blev dina förväntningar uppfyllda?* blev svaren från 11 enkäter Någorlunda, och från resterande 157: JA! Alla utom två deltagare önskade ny kryssning nästa år. Det är inte plats att här räkna upp alla tips och önskemål, men vi kan inte låta bli att citera en av enkäterna:

Ett mycket bra initiativ, väl förberett och snyggt, prydligt och välorganiserat – en eloge!

Sådana lovord uppmuntrar oss att fundera på en ny resa nästa år!

Vi framför vårt varma tack till alla deltagare inkl. föredragshållare, utställare och Jan Saarinen på Tallink Silja Line, som gjort denna kryssning möjlig! 🌟

ARBETSGRUPPEN

KARL-INGVAR ÅNGSTRÖM
karl-ingvar.angstrom@telia.com

Utdrag ur Terrängkartan 1:50 000 (från kartforskningshandboken). Tidigare namn var Topografiska kartan och Gröna kartan.

Foto: Lantmäteriet

Bengt Kjellson, generaldirektör för Lantmäteriet.
- Vi på Lantmäteriet tar nu på egen hand ett första viktigt steg mot avgiftsfria och öppna data, men saknar fortfarande finansiering för ett fullständigt öppnande av geografiska data och adresser.

Fri kartinformation

LANTMÄTERIET HAR BESLUTAT ATT SLÄPPA SIN SMÅSKALIGA KARTINFORMATION SOM öppna data. Det innebär att såväl allmänhet som privata och offentliga aktörer får fri tillgång till många av de kartor som används i samband med friluftsliv, transporter och översiktlig planering.

– Det är ett viktigt steg mot ett fullständigt öppnande av geografiska data, säger Lantmäteriets generaldirektör Bengt Kjellson.

Den 1 januari 2016 släpps terrängkartan, vägkartan och fjällkartan. När finansieringsfrågan får en lösning kan även annan, mer detaljerad, geografisk information släppas som öppna data, exempelvis flygbilder, högupplösta höjddata, fastighetskartan och adresser.

Kartinformationen görs åtkomlig både som nedladdningsbara filer i vektorformat och en öppen geodatatjänst i form av ett öppet API (ett programmerbart maskingränssnitt) till vilket en användare kan koppla ett eget användargränssnitt.

Den information som Lantmäteriet successivt öppnar upp innebär att informationen kan användas, spridas, göras om, modifieras och byggas vidare på, även i kommersiella sammanhang så länge användaren uppger att det är Lantmäteriet som är upphovsman, när de använder, bearbetar eller sprider sitt verk.

Som DIS kartgrupp har informerat om tidigare i Diskulogen så har DIS en omfattande kartverksamhet. Detta gäller särskilt Häradsökonomiska kartan och Generalstabskartan. Se DIS hemsida.

– Nyheten om att Lantmäteriet börjar släppa kravet på att man ska betala för nyttjandet av deras kartor är mycket välkommen, säger Karl-Ingvar Ångström som är föredragande för kartfrågor i DIS styrelse. Nu ska vi jobba för att kunna tillhandahålla lämpligt och modernt kartunderlag för DISGEN.

DISGEN använder för närvarande kartor i rasterformat. I den karttjänst som Lantmäteriet nu ska erbjuda ligger kar-

torna i vektorformat som är lämpligt om man vill bearbeta kartor i GIS-program.

Släktforskarförbundets styrelse har tidigare begärt att Lantmäteriet ska släppa äldre ekonomiska kartor fria. Men det tycks vi tyvärr få vänta på ett tag till.

I sammanhanget vill jag vädja till Lantmäteriet att den digitala fastighetskartan (registerkartan) ska börja arkiveras femårsvis i något rasterformat. Som det är nu kommer vi inte att kunna följa fastighetsutvecklingen framöver.

- Terrängkartan – skala 1:50 000, innehåller bland annat vägar, stigar och detaljerade beskrivningar av olika typer av skog och mark.
- Vägkartan – skala 1:100 000, innehåller fullständig och aktuell redovisning av vägar.
- Fjällkartan – skala 1:100 000, innehåller aktuell och tillförlitlig fjällinformation om exempelvis leder, broar, stugor och hjälptelefoner. Täcker fjällområdet från Sälen i söder till Treriksröset i norr. 🌲

Bo LINDBERG

bo.sven.lindberg@gmail.com

DOPET

EN DEL AV MINA FÖRFÄDER KOMMER FRÅN ÖARNA I Roslagen. Jag har ofta undrat hur det gick till när de nyfödda barnen skulle döpas. De döptes ofta samma dag som de föddes eller när de var bara ett par dagar gamla. Hur gick det till när vinterstormarna pinade skärgården, farvattnen var farliga och isarna förrädiska? Fördes barnet till kyrkan eller gav sig prästen ut på vådliga färder i båt flera gånger i veckan för att döpa de nyfödda i hemmet? Hur det gick till i de enskilda fallen kan vi aldrig få veta, men jag kommer här att ge en mer generell bild av hur det kunde gå till. Dopet är lika gammalt som kristendomen, men jag kommer att begränsa mig till Sverige och den tid en släktforskare sysslar med.

Den medeltida dopritualen

Under den första tiden av kristendom i Sverige var det endast biskopen som fick döpa. Allt eftersom församlingar och därmed kyrkor uppkom runt om i landet blev det nödvändigt att även ge sockenprästen rätt att döpa. Enligt kyrkolagen från 1686 fick även kapellänen förrätta dop. Regeln att det var församlingsprästen som skulle döpa barn som var födda inom församlingen kvarstod ända till 1859 då sockenbandet löstes. Rätt gavs då att, om man så ville, anlita en annan präst.

Själva dopet var mycket enkelt under medeltiden, men många andra handlingar knöts till själva dophandlingen; handpåläggning, korstecknet, överräckandet av salt (*datio salis*, ett bruk hämtat från antikens religionsvärld), exorcism (andeutdrivning), smörjelsen med olja, avsvärjelsen av djävulen, namngivningen, läsandet av trosbekännelsen och många

andra handlingar som successivt försvann i och med reformationen. En sista rest av exorcism finns kvar än idag genom Befrielsebönen, en bön om att barnet ska befrias från mörkrets makt.

Dopet efter reformationen

Den medeltida kyrkans ritualer var på latin, som befolkningen inte förstod, och kanske inte alla präster heller. Uttrycket hokus pokus filiookus anses komma från trosbekännelsens *Hoc est enim corpus meum*, vilket betyder "detta är min lekamen" och filioque (och av sonen). Vid kyrkomötet i Örebro 1529 påpekade den svenske reformatorn Olaus Petri att gudstjänstspråket måste ändras till svenska. Mot den medeltida magisk-sakramentala yttre kyrkoinstitutionen satte han Kristi levande, bedjande församling, som barnet genom dopet skulle upptas i. Det medeltida dopet var utformat som ett dop av vuxna. Reformationen ville införa en ritual som var anpassad till dop av barn. Ända fram till 1693 var dopakten uppdelad i två halfter, en som försiggick vid kyrkdörren och en vid dopfunten. Vid kyrkdörren lästes böner, och det gjordes en mindre och en större exorcism, handpåläggning, saltceremonin och läsning av barn-evangelium. Barnet bars sedan fram till dopfunten där resten av ceremonin ägde rum. Andeutdrivningen levde kvar ända in på 1700-talet.

När jag gick i skolan på 1940-talet sades det i kristendomsundervisningen att korstecknet var ett katolskt påfund som reformationen avskaffade. I själva verket levde korstecknet kvar i svenska kyrkan fram till dess det försvann i och med 1811 års kyrkohandbok. Först under de senaste årtiondena har den ur-

gamla kyrkliga seden med korstecken återkommit i gudstjänsten och dopet.

Ett moment i gamla tiders dopritual som väckte stor anstöt var formuleringen att barnet genom dopet befriades från arvssynden. I ritualen talades det om att alla av Adams släkt avlas och födas i synd, en uppfattning som funnits i kyrkan sedan Augustinus tid. Det talas om att "detta barn, liksom vi alla andra människor, förr än de varda genom vatten och Ande födda på nytt, är av naturen orent och besmittat med synder och fördenskull under djävulens våld". Ritualen uppfattades ofta så, att själva det naturliga livets uppkomst skulle i sig vara förknippat med synd. Efter flera omarbetningar försvann formuleringen slutgiltigt på 1890-talet.

Orden *natus* och *renatus* användes ofta i födelseböckerna som beteckning på född och återfödd genom dopet. I äldre tider antecknades ofta endast återfödelsen, den dag då barnet genom dopet upptogs i församlingen.

Plats och tid för dopet

Från begynnelsen och fram till 1300-talet sänktes hela kroppen ner i vatten vid dopet. I den gammalkyrkliga konsten avbildas Kristi dop så att han ses i en grund dopbassäng och endast huvud och kropp begjuts med vatten. Laurentius Petri säger i 1571 års kyrkoordning att man måste se till lägenheten; "de späda barnen kunna näppeligen alltid skadalöst fördraga luchten och wädret, hwar the så wordo öffur hela kroppen blottat". Så småningom tog begjutningen överhanden och fastställdes som det enda dopsättet i 1693 års kyrkohandbok. Begjutningen har alltid varit trefaldig i anslutning till nämnandet av Fadern, Sonen och den helige Ande.

I 1529 års dopformel förekom inte barnets namn. Prästen frågade i stället faddrarna tre gånger efter namnet. 1693 tillkom den form av namngivning som fortfarande finns: "jag döper dig N.N". Först 1811 försvann frågorna till faddrarna och prästen fick stället i förväg ta reda på vad barnet skulle heta. Dop och namngivning har av tradition hört samman så till den grad att språkbudet gjort dop och namngivning till synonymier. En kritik mot traditionen från kyrkligt håll har varit att uppmärksamheten mer riktats mot vad barnet ska heta än mot det heliga sakrament som dopet utgör. För att undvika vanföreställningen att man döps till sitt namn har följande formuleringar prövats: "N.N. jag döper dig i Faderns, Sonens och den helige Andes namn".

Reformationen övertog den urgamla katolska seden som band dopet till kyrkobyggnaden. Till varje sockenkyrka hörde en dopfont. Redan under 1600-talet började man emellertid förlägga allt fler dop till hemmen. Dopet, med det åtföljande barnsölet, blev en familje- och släktangelägenhet. Därtill kom den gamla kanoniska föreskriften att dopet skulle hållas senast på åttonde dagen efter barnets födelse. Man drog sig för att ta ut det späda barnet under den kalla årstiden och då var det bättre att döpa hemma. Först 1864 utsträcktes tiden inom vilken det måste ske till sex veckor, men varken förr eller senare har man hållit sig strikt till lagens bokstav.

Enligt kyrkolagen skulle dopet förrättas vid gudstjänsttid, ibland före, ibland

efter gudstjänsten. Dop under själva högmässan kunde emellertid vara störande och därför förlades dopen oftast till efter gudstjänsten, särskilt i städerna, där man ville att högmässan skulle börja på utsatt tid. I början av 1800-talet förrättades de flesta dopen på landsbygden i kyrkan. De fattiga i städerna kom ofta till kyrkan till aftonsången för att få barnen döpta. Under senare delen av 1800-talet skedde emellertid allt fler dop i hemmen eller i prästgården. I takt med detta försvann också de gamla dopfontarna från kyrkan och först på 1900-talet har de flyttats in i kyrkorummet igen i den mån de inte förkommit.

Faddrarna

Faddertraditionen har gamla anor. Det är hos Tertullianus under andra århundradet som faddrar för första gången nämns. Han räknas som en av kyrkofäderna och var mycket bestämd om vilken kvinnans roll i kyrkan ska vara. Han ansåg att kvinnan skulle vara tyst i kyrkan och inte ha några manliga sysslor och hon skulle även lyda sin man i hemmet. Vid barndop skulle faddrarna svara på de till barnet riktade frågorna om den kristna tron och övertog därmed förpliktelsen att svara för barnets kristliga uppfostran. Speciellt under medeltiden hade faddrarna en viktig uppgift att fylla i kyrkans liv. Det ansågs att det inte skulle finnas fler än två faddrar, en man och en kvinna. Kyrkan motsatte sig ett utökat antal bland annat av det skälet att man ansåg att fadderskap utgjorde äktenskapshinder mellan såväl fadder

och fadderbarn som faddrarna emellan, detta på grund av andligt släktskap.

Efter reformationen bröt kyrkan inte den gamla traditionen med faddrar, utan regeln om äktenskapshinder som togs bort. Laurentius Petri ansåg att faddrarnas antal inte behövde begränsas utan det enda kravet var att de var rätta kristna. På 1600-talet utfärdades regler som bestämde faddrarnas antal, olika för olika stånd. I 1614 års kyrkohandbok infördes en liturgiskt formulerad fadderföreläsning som slutade med en uppmaning: "Om I sådant viljen efterkomma, så vida Gud nåd förläna och Eder görligt är, så säger samtliga ja", varpå faddrarna hade att svara ja. Eftersom språket i och med reformationen övergått från latin till svenska var det också lättare för faddrarna att svara ja på en fråga som de förstod. 1614 års fadderformulär bibehölls ända till 1894, då det avskaffades eftersom det förlorat sin innebörd. Ansvar för barnets kristliga fostran hade övertagits av skolan och konfirmationsundervisningen. Så småningom hade också skillnaden mellan faddrar och dopvittnen försvunnit ur det allmänna medvetandet.

Som faddrar valdes i allmänhet nära släktingar till föräldrarna. Fadderinstitutionen fick därmed en oavsiktlig följd för släktforskarna. Genom att det oftast angavs varifrån faddrarna kom är det möjligt att hitta personer som flyttat till andra församlingar. Det var inte heller ovanligt, speciellt i lite finare familjer, att många socialt högtstående personer valdes som faddrar. De behövde inte ens vara närvarande vid dopet och tog sannolikt inte nå-

Författarens första barnbarn döps av Ann-Katrin Eriksson sommaren 1994 vid familjens sommarhus på Almö-Lindö i Mälaren. Föräldrarna till höger, gudmor och gudfar håller barnet. Ett sådant dop hade varit otänkbart 50 år tidigare – ute i Guds fria natur med en stubbe som dopfunt och en kvinnlig präst.

Foto: Bo Lindberg

got ansvar för barnets kristliga fostran. Att ha många och förnäma faddrar förefaller ha varit en statusfråga i vissa kretsar.

Ända in på 1800-talet ansågs det inte passande att föräldrarna var närvarande vid barnets dop när detta förrättades i kyrkan eller prästgården. För moderns del var hänsynen till kyrkotagningen avgörande, likaledes i äldre tid föreskriften att barnet skulle döpas inom åtta dagar. Att föräldrarna inte förväntades närvara framgår av fadderförmäningen i 1614 års handbok:

Elskelighe wener i Christo, efter thetta barnet genom nyia födelsens badh som är skeedt genom watn och then Helgha Andä är Gudz barn och Christi medbarffuunge wårdet, Så förmanar jag eder, att i som ther til wittne ären, Först tilsäyen barnsens föräldrar, at the vptuchta barnet i Gudz fruchtan och alle Christelige dygder, och at the lära barnet Fader wår, Troon, Tije Gudz bodh etc. [...]

En gammal sedvänja som togs bort i 1693 års kyrkohandbok var att faddrarna höll barnet över dopfunten. Sedan ändrades ritualen vid flera tillfällen så att prästen skulle ta barnet till sig när det döptes. Alla sådana bestämmelser slopades 1894, så det lämnades fritt åt prästen att bestämma hur han ville göra.

Nöddop

Enligt traditioner från medeltiden kunde i nödfall, då det var osäkert om barnet

skulle leva och präst inte hann tillkallas, en lekman, helst en man, förrätta ett nöddop. 1686 års kyrkolag inskräper nödvändigheten av undervisning om hur nöddop ska gå till, bland annat att sedan dopförrättaren förrättat själva dopet, de närvarande ska anbefalla barnet i Guds omvårdnad med Herrens bön och välsignelsen. Senare versioner av kyrkohandboken har behållit möjligheten till nöddop, även om vissa teologer framhållit det meningslösa i detta eftersom avsikten med dopet var att uppta barnet i församlingen och det kunde ju inte ske om det dog. Nöddopet fick emellertid vara kvar eftersom det svarade mot ett spontant behov hos kristna föräldrar att få överlämna sitt barn i Guds hand och att den tröst som låg i detta inte borde förvägras dem. Om barnet överlevde bekräftades sedan dopet av prästen så snart det var möjligt. I kyrkohandboken 1986 uteslöts för första gången den prästerliga bekräftelsen av nöddopet för att markera att det är fullt giltigt i sig självt.

Dopet på 1900-talet

I början av 1900-talet föddes de flesta barn på BB och det ledde till att de döptes medan de ännu var kvar på sjukhuset. BB-dopen var som flest omkring 1940 och upphörde helt i slutet av 1960-talet. Varken föräldrarna eller församlingen var med vid dessa dop. Möjligen som en

protest mot dessa löpande band-dop har på senare år nya ceremonier utvecklats där dopet blivit en stor familjehändelse. Den urgamla kristna innebörden har fallit i glömska och i stället har nya traditioner med dopgåvor och gudfäder och gudmödrar tillkommit. Dessa har dock ingen likhet med äldre tiders faddrar och känner säkerligen inte heller till att det medför ett stort ansvar för barnets kristliga uppfostran att acceptera en sådan uppgift. Dop ute i naturen har också blivit vanliga. Under de senaste decennierna har många teologer vänt sig mot denna privatisering av en församlingsangelägenhet som dopet enligt dem ska vara. ☹

Källa:

Rodhe, Edvard: Svenskt gudstjänstliv: historisk belysning av den svenska kyrkohandboken. 1923. Stockholm: Svenska kyrkans diakonistyrelses bokförlag.

HELGE OLSSON
helge@dis-syd.se
www.kulturenanderslov.se/helge

Om Reunion 11 och CrossOver

Sven Lövfors listar toppnyheter i Reunion 11. Flera medlemmar har skickat in kommentarer angående CrossOver-artikeln i förra numret. Dagens Macspalt avslutas av en gästskribent, vår Reunion-fadder i Hudiksvall, Gunilla Hermander.

Släktforskningsprogrammet Reunion har nu kommit i version 11. Arbetet med översättning av programmet till svenska har påbörjats och beräknas vara klart efter sommaren.

Fler uppgifter om uppdateringen finns att läsa under aprilnyheter på Macdatas hemsida www.macdata.se. Uppdatering från Reunion 10 kostar 1 250 kr medan ett helt nytt program kostar 1 795 kr.

11 toppnyheter i Reunion 11

1. Nytt sidofält i familjefilen bestående av "öar", dvs. grupper av personer som är befryndade med varandra men inte med personer i andra öar. Ö 1 kan till exempel bestå av 2075 personer i 13 generationer, medan Ö 2 kan bestå av 10 personer i 3 generationer. Medlemmarna i varje ö kan visas i en trädvy. Medlemmar i en ö kan dras och släppas till en annan ö.
2. Synkronisering mellan Reunion för Mac och Reunion för iPad/iPhone görs nu helt automatiskt med hjälp av Dropbox. Ingen manuell synkning längre.
3. Särskilt fönster för tumnagelbilder, länkade till personer, familjer och källor. Lätt att se alla bilder på ett ställe.
4. Skapa bok genererar automatiskt en bok i PDF-format med sidnumrerat person- och platsindex. Innehåller också käll- och innehållsförteckning, flerkolumnmöjlighet, textomslutning runt bilder och mycket annat.
5. Äktenskapsfältet i familjefilen innehåller nu ikoner som gör dig uppmärksam på när det finns bilder, notiser eller händelser inlagda.
6. Nytt sidofältval av källor som är länkade enbart till aktuell familj. I övrigt förbättrade möjligheter att flytta eller slå ihop källor genom att dra och släppa.
7. Ta bilder direkt till programmet med en inbyggd kamera. Beskrä dem vid behov.
8. Bortfällbart vänster sidofält med endast ikoner kvar för att spara utrymme på en mindre skärm.
9. Släktskapsförändringar uppträder omedelbart så fort du till exempel lägger till eller tar bort en person i familjefilen.
10. Flernivå Ångra och Gör om i inskrivningsläge.
11. Komplet list med varningar för misstänkta fel genereras omedelbart. Och 65 ytterligare nyheter! Fullständig lista på engelska finns på www.leisterpro.com.

SVEN LÖVFORS

Ang. CrossOver-artikeln

Tack för tipset i Diskulogen om programmet CrossOver. Enkelt att installera och fungerar hur enkelt som helst. Och naturligtvis duger den billigaste versionen.

Synd bara att släktforskningen har fastnat i Windows-träsket.

BENGT-ÖRJAN

Ang. CrossOver-artikeln

Jag och min sambo är sedan länge släktforskare med PC-datorer med operativsystemet XP. Nu har ju sedan en tid XP slutat att uppgraderas och vi har beslutat oss för att byta till Mac.

Vi har en längre tid varit tveksamma till att byta eftersom vi har alla program och dvd-skivor för Windows. Efter din trevliga artikel i Diskulogen känner vi oss lite mindre tveksamma.

Men trots din utförliga artikel finns det fortfarande frågetecken. För exempel så är min sambo kassör i en förening och sköter bokföringen på PC och det måste fungera. Vidare så bildbehandlar jag foton i Photoshop och programmen är för PC. Vi går ofta in på SVAR, eller Svensk arkivinformation som det numera heter, och detta har inte gått i Mac.

Ja, som du ser så finns många frågetecken ännu att rätta ut. Nu förväntar jag mig inte ett uttömmande svar i detalj utan mer ett "OK, det är bara att köra på och hoppas att det fungerar".

LARS

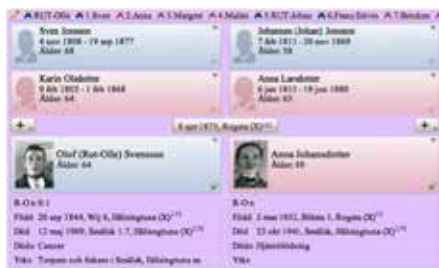
Ang. CrossOver-artikeln

I Macspalten (2015-04) finns en artikel som är väldigt "enögd" och utnämner programmet CrossOver till den universella lösningen för oss Mac-användare vad gäller tillgängligheten till Windows-formaterade program.

Förbundet envisas ju med att formatera alla skivor för Windows, vilket är riktigt dåligt. För att köra dessa skivor kan CrossOver användas eftersom man kör "intern" på datorn och inte går ut på Internet.

Om man går ut på nätet via CrossOver är man exponerad för alla de problem som finns i Windows miljön.

Författaren till artikeln verkar inte ha särskilt ingående kunskap om Virtual Machines som t.ex. VMware Fusion. Han påstår att man måste starta om Ma-

Rut-Olles släktförening

cen för att växla mellan Windows- och Mac-plattformarna (han har även med ett löjligt alternativ att använda två datorer). Verkligheten är att man kan köra OS X och Windows samtidigt och även ha ett antal Mac-program öppna samtidigt som man har ett antal Windows-program öppna. Man kan således växla direkt och arbeta i vilket program man vill utan att egentligen märka av det.

Är han försäljare av CrossOver – eller bara okunnig?

Mac-Windows-diskussionen ger jag mig inte in på, men vi som använder Mac gör det av ganska bestämda anledningar.

Jag tror att många Mac-användare blir förbryllade av artikeln och tycker att du nog borde lagt till en kommentar med fakta om vad som kan hända om man går ut på internet via CrossOver (behov av viruskydd, m.m.)

Visst är det lite dyrare att envisas med att köra Mac –men mycket mer användarvänligt. Har jobbat i 35 år (3-4 tim/dag) praktiskt taget helt problemfritt och aldrig varit utsatt för virus.

Om man går ut på internet via VMware Fusion och skulle få in något "skit" från Windows-miljön så är det bara att tömma Virtual Machines – inget virus eller oönskat "smygprogram" kan gå över till OS X-plattformen.

Jag vill även svara "Lars" att om sam-bon kör ett bokföringsprogram direkt i Mac med hjälp av CrossOver (och inte går ut på nätet via denna konstellation) så går det utmärkt. Hon bör dock först kolla att det aktuella programmet är kompatibelt med CrossOver – alla PC-program fungerar inte med CrossOver.

BENGT

RUT-OLLES SLÄKTFÖRENING STARTADES 1997 I HUDIKSVALL, HÄLSINGLAND. MEDLEMMARNA ÄR ÄTTLINGAR TILL Olof Svensson, även kallad Rut-Olle, född 1844 i Wij nr 6, Hälsingstuna, och hans hustru Anna Johansson, född 1852 i Blästa nr 1, Rogsta. De fick 8 barn. De i sin tur fick barn, barnbarn o.s.v. Eftersom det kan vara svårt att hålla reda på så många personer beslöt vi att köpa ett släktforskningsprogram och det blev Reunion. Det var lätt att mata in personerna där. Jag gjorde åtta släktgrenar döpta efter Rut-Olles barn och lade upp dem i snabbmenyn så att jag lätt kunde komma till rätt släktgren.

Det var också lätt att lägga in bilder. Föreningen har samlat in mycket bilder på personer, vyer och hus där personerna har bott. Vi har även en hel del brev, bl.a. från Amerika, och dokument rörande dödsattester, bouppteckningar, från domböcker, husköp m.m. Allt detta har vi skannat in. Mycket av detta har vi lagt in i Reunion. Till och med när Rut-Olles son Rut-Johan Olsson sjunger Lilla vackra Anna. Små korta filmer har också lagts in i Reunion.

Naturligtvis har vi även forskat bakåt i tiden. Här finns allt från de fattigaste torpare och fattighjon till soldater och en hel del präster och storbönder. Många spännande historier har forskats fram om våra anor, av Thomas Sverker.

Vi har två utskick per år till medlemmarna. Vi har en pärm där vi samlar alla utskick om anor och deras historier. Medlemmarna får lösa blad att sätta in i sina pärmar vid utskicket och en medlemstidning. I medlemstidningen skrivs och berättas om ättlingarna, även nu levande.

Vi har även gjort några släktböcker med hjälp av Reunion. En cd-skiva med alla ättlingar har vi också gjort, som endast medlemmarna fick köpa. De fick godkänna texten och de bilder som skulle vara med på skivan. Dessutom får skivan inte visas offentligt och inte kopieras. Den är till bara för medlemmarna. Cd-skivan gjordes med hjälp av Reunion.

Släktträffar har vi vart femte år. På släktträffarna har vi med Reunions hjälp kunnat skriva ut både antavlor och ättlingatavlor som vi satt upp på väggarna. Naturligtvis har vi bilder med på dessa tavlor. Det är mycket uppskattat av medlemmarna. Det är roligt att se dem stå framför tavlorna och diskutera det de ser. Ett föredrag om släkten har vi också. God mat och underhållning brukar också stå på schemat. På senaste släktträffen hade vi även ett bildspel som visades. 🍏

GUNILLA HERMANDER

Elisabeth Thorsell, Lena Jönsson, Bo Kleve, P O Bergman, Lars Blomberg, Gunnel Bergman, Sture Bjelkåker, Björn Johansson, Sören Jacobsson, Bo Wistrand (och ABC 80). Foto: Carolina Olsson

Vi minns när Dis grundades

BJÖRN JOHANSSON
bjorgnjohan@gmail.com

GRUNDARNA AV FÖRENINGEN DIS: P O BERGMAN, LARS BLOMBERG, Sören Jacobsson och Björn Johansson, sammanstrålade alla på Länsmuseet här i Linköping den 1 april, på dagen 35 år sedan då Dis bildades. Vår förste kassör Margareta Avenius-Domeij saknade vi. Dessutom anslöt Sture Bjelkåker, Lena Jönsson, Elisabeth Thorsell, Bo Wistrand och Bo Kleve. Vi inledde träffen med gemensam lunch i Hagdahls Kök.

Därefter blev vi guidade av Länsmuseets chef för IT-avdelningen, Carolina Olsson, i den aktuella datautställningen. Hon berättade om det fokus på person- och speldatorer från 1980-talet som man hade. Men vi började förstås med att få en glimt av den tidiga svenska datorutvecklingen med bl.a. Besk, Sara, Facit EDB och D2. Via den militära CK37 och sparbanksdatorn D5, hamnade vi på persondatoravdelningen. Här fann vi bl.a. Luxor ABC80 och Ericsson PC, båda goda "vänner" från Dis första decennier.

I hörsalen kunde vi sedan på film följa Dis genom åren via några publika och

egna videosekvenser. Den första var från Erik Bergstens och SVT:s sista avsnitt av *Tekniskt magasin*, från Göteborg 1987. Här berättade Dis-Västs förste ordförande Bertil Magnusson om hur man registrerar sin släkt med hjälp av DISGEN 3.5 på en IBM PC. Övriga glimtar var bl. a. från Dis fjärde Nordiska Symposium i Vårdnäs 1990 i samband med 10-årsfirandet där DISGEN 5 och DISBYT lanserades, från invigningar av Dis forskarstugor i Gamla Linköping 1995 och 1998 samt från Dis Släktforskardagar 2000. Avslutningsvis såg vi också glimtar från Dis 25-årsutställning på IT-centrum i Mjärdevi 2005.

Hemvändardagen avslutades med eftermiddagskaffe och småprat i Forskarstugan i Gamla Linköping. Här kunde vi minnas vid våra historiska tavlor med fakta från de första 20 åren. P O medförde en kopia av det första meddelandet SLÄKT-FORSKAR-NYTT till alla närvarande. I detta beskriver P O och Lars B sina tankar inom arbetsgruppen Dis och upprinnelsen inför Föreningen Dis bildande. 🍄

Lena Jönsson, Sture Bjelkåker och Lars Blomberg.

Foto: Johan Ahlén

P O Bergman och Björn Johansson.

Foto: Johan Ahlén

Sture Bjelkåker och Carolina Olsson (guide).

Foto: Johan Ahlén

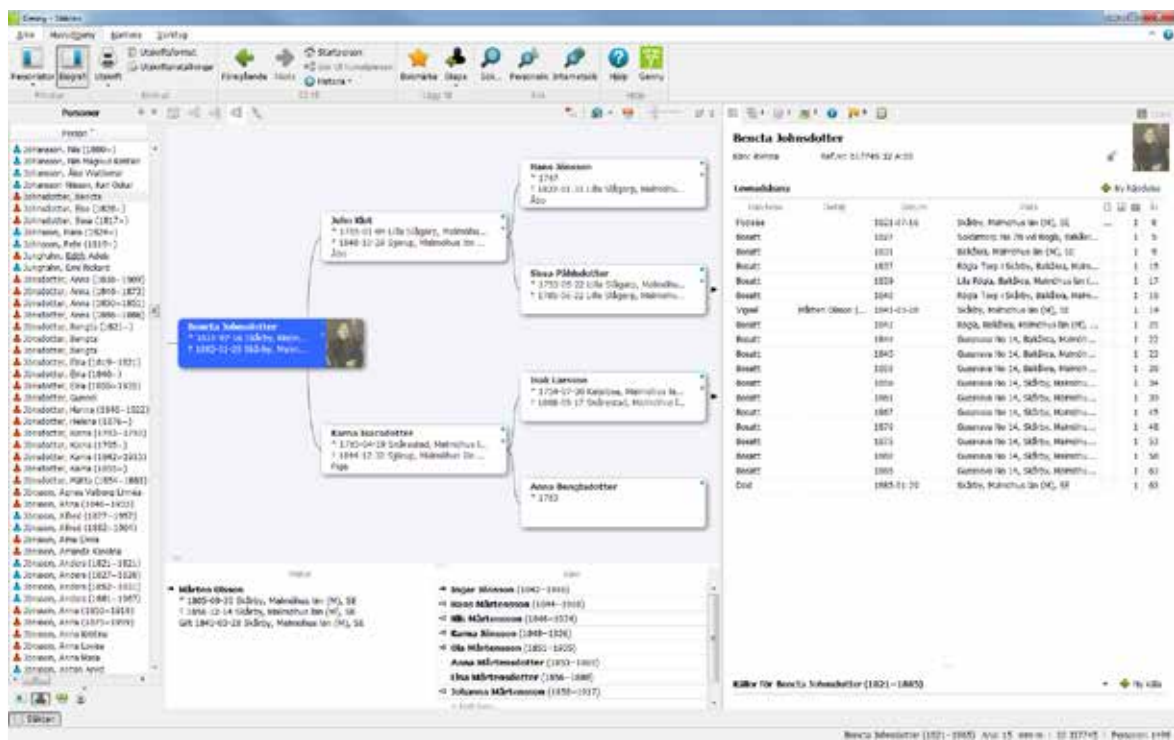
Bo Wistrand och Lars Blomberg.

Foto: Johan Ahlén

Sören Jacobsson, Elisabeth Thorsell och Bo Kleve.

Foto: Johan Ahlén

Genny

ett nytt svenskt släktforskningsprogram

BENGT NILSSON

GENNY ÄR ETT SVENSKT SLÄKTFORSKNINGSPROGRAM MED ETT MODERNT UTSEENDE. Jag tycker att dess skapare har lyckats väl med det som behövs i alla program; det är nämligen lätt att använda och ger god överblick samtidigt som man ser många detaljer.

Menysystemet

Högst upp finns menyn med samma flikssystem som i Microsofts Office-program, men här är det lättare att hitta då det bara finns fyra menyflikar (*Arkiv*, *Huvudmeny*, *Hantera* och *Verktyg*). Programmet kan även visa engelska menyer.

Textstorlek

All text i programmet kan visas i fyra storlekar (7 till 10 pixlar höga bokstäver). För vyerna i mitten kan man ställa in valfri storlek och stil.

Arbetsytan

Till vänster visas listan *Personer*, med alla personer i släktregistret. I detta fönster

kan även andra listor visas, exempelvis sökresultat och grupper av personer.

I mitten visas fem olika vyer under var sin flik. *Familjevyn* visar den valda personens familj. Övriga vyer är *Anor*, *Ättlingar*, *Antavla* och *Ättlingar lista*. *Familjevyn* kan visa 1–3 generationer, vyerna för *Anor* och *Ättlingar* upp till 20 generationer.

Till höger visas *Biografin* där man ser detaljerna om den valda personen. Biografin har sju flikar (*Allmänt*, *Familj*, *Personanteckningar*, *Media*, *Forskning*, *Grupper* och *Visningsläge*), varav den sista är en sammanställning av uppgifterna. Biografin kan döljas eller öppnas i ett eget fönster för att ge mer plats åt vyerna och personlistan.

Sökning

I fönstret *Sök* går det att hitta personer genom att söka på många olika uppgifter, och personerna som hittas visas i en lista till vänster på skärmen. I exemplet visas sökning efter ord som slutar på *gård* (understreck och procenttecken

används för att matcha ett eller flera tecken) [se bild 1]. Under fliken *Släktskap* kan du söka (för vald person) efter anor, ättlingar, besläktade, anförluster och stamförluster.

Sök person

I fönstret *Sök person* söker man bara på namn, och personerna visas direkt när man börjar skriva. Till höger i fönstret visas personens familj, vilket gör det lättare att välja rätt [se bild 2].

Internetsök

I fönstret *Internetsök* söker man efter personer på en eller flera hemsidor (vissa internetsidor kräver ett abonnemang). Vill man lägga till fler hemsidor klickar man på knappen *Hantera egna internetvärdar* [se bild 3].

Familjerelationer

Programmet tillåter samkönade äktenskap och det går även att lägga till (en eller flera) adoptiv- och fosterföräldrar. Under fliken *Familj* i *Biografi* väljer man

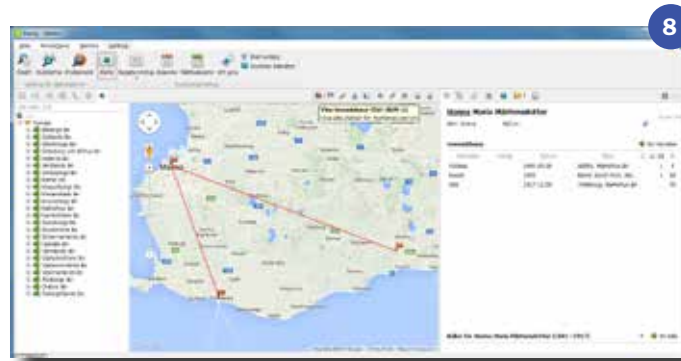
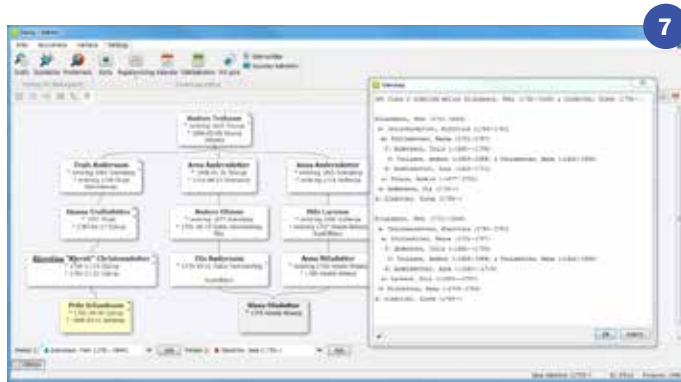
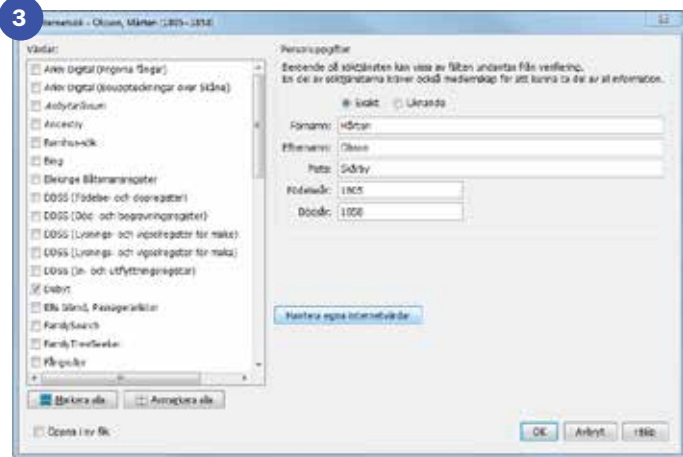
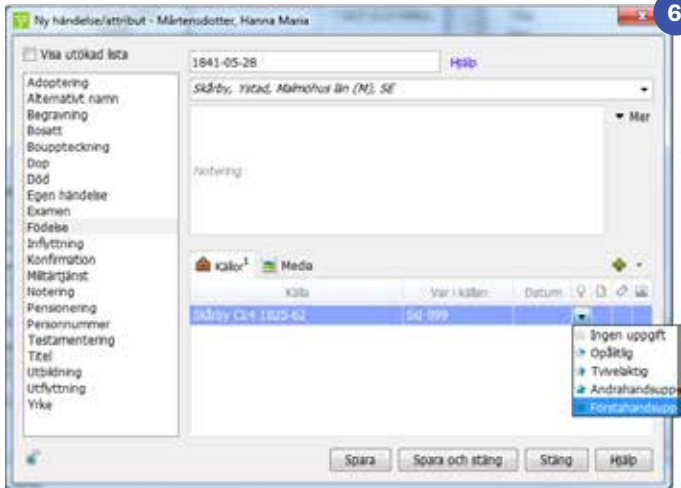
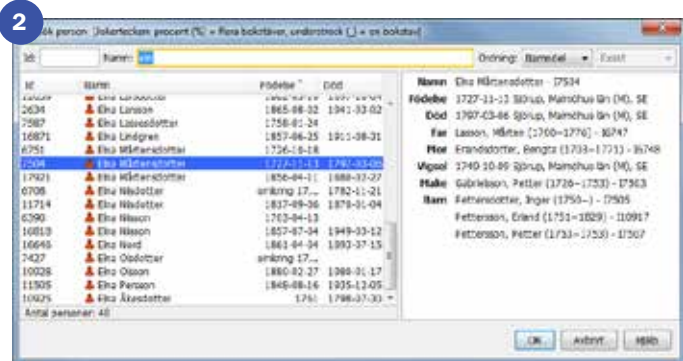
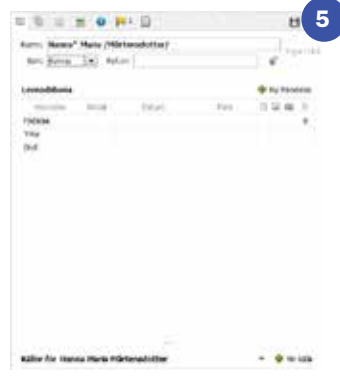
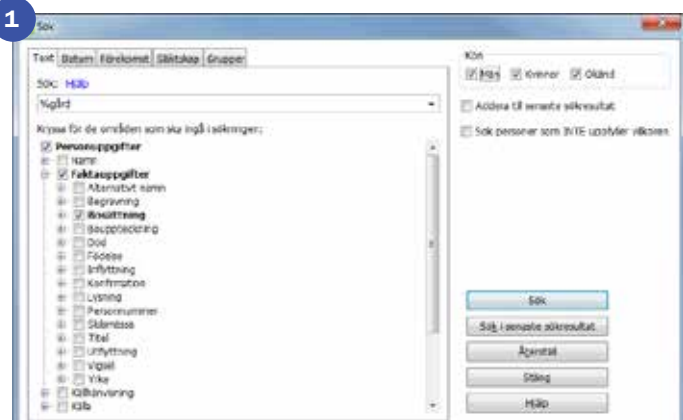

Bild 1. Sök.
Bild 2. Sök person.
Bild 3. Internetsök.
Bild 4. Högerklickmenyn.
Bild 5. Biografin med ny person.

Bild 6. Lägga till födelse.
Bild 7. Släktkalkylator.
Bild 8. Karta i Genny.
Bild 9. Rapporter.

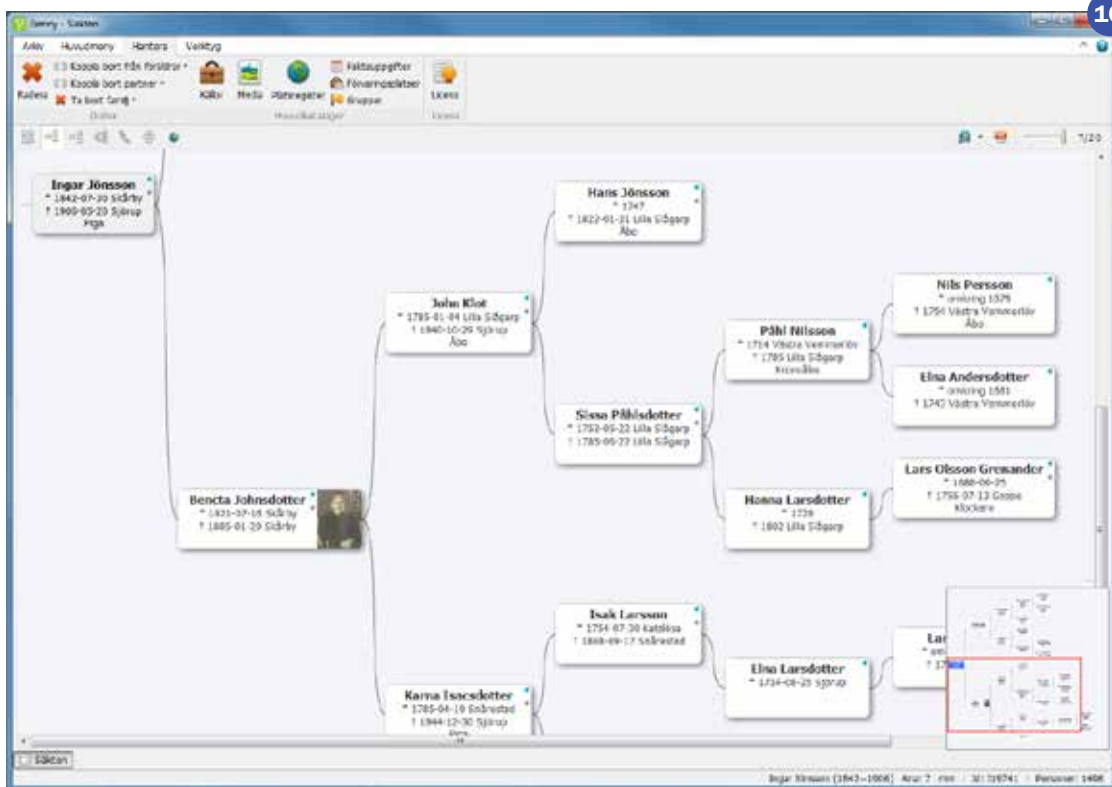

Bild 10. Anor.

vilka föräldrar som ska visas i vyerna. På samma ställe kan man ange för barnen hur trovärdigt det är att de är kopplade till rätt föräldrar (*Bevisad, Ifrågasatt* eller *Vederlagd*).

Kortkommandon och högerklick

Genny har massor av kortkommandon för dem som vill använda tangentbordet istället för att klicka med musen. Vid högerklick på en person visas ovanstående meny och där ser man några av de kortkommandon som finns i programmet (fler finns listade under hjälpen) [se bild 4].

Bilder och dokument

Det finns goda möjligheter att lägga till bilder, dokument, filmer, ljud, etc. och koppla dem till person, familj, händelse och källa. Jag lade in ett foto på Bencta Johnsdotter (se första sidan i artikeln) och använde Gennys bildhantering för att beskära bilden (kan även användas till att ändra ljusstyrka, kontrast, med mera).

Lägga till en person i Genny

Bilden ovan visar när jag lagt till en dotter till Mårten och Bencta [se bild 5]. Asterisken (*) efter Hanna markerar tilltalsnamnet och när man trycker på tab-tangenten för att flytta till nästa ruta lägger programmet till två snedstreck

för att markera efternamnet. Har personen ett smeknamn skriver man det inom citattecken (skift+2 på tangentbordet).

Därefter klickar man på knappen *Ny händelse* (ctrl+E på tangentbordet) för att lägga till fakta om personen (det går även att skriva in födelse, yrke och död direkt under *Levnadsbana*).

Har personen bytt namn lägger man till *Alternativt namn* (knappen *Ny händelse*). När jag för många år sedan började dokumentera släkten i ett kollegieblock valde jag att använda det efternamn som personerna hade sist och skriva tidigare efternamn inom parentes. Många släktforskare använder personernas första efternamn och lägger de nya efternamnen som alternativa namn.

Lägga till fakta om en person

Det går snabbt att skriva in uppgifterna då man använder tab-tangenten vid förflyttning mellan rutorna. Med några extra tab-tryckningar placeras markören på en ledig rad under *Källor* där man kan skriva in vilken bok och boksida som uppgifterna finns på [se bild 6]. Där kan även anges hur trovärdig uppgiften är. Finns källan sedan tidigare behöver man inte skriva in den på nytt (förslag visas när man börjar skriva). När man skriver in *plato/församling* (rutan under datum) ger programmet förslag på svenska för-

samlingar och även de platser (gårdar, med mera) som man själv skrivit in. När man trycker på *Spara*-knappen (F5) sparas händelsen och fönstret förblir öppet för inmatning av fler uppgifter.

Släktkalkylator

I *Släktkalkylatorn* visas släktskapet mellan två personer, både som bild och som text (knapp uppe till höger). Programmet kan visa mer komplexa släktförhållanden, men jag valde att visa ett enklare [se bild 7].

Karta

När en *Plato* i biografen visas med kursiv stil kan programmet visa orten på en karta (kräver internetanslutning eftersom kartan använder Google maps) [se bild 8].

Rapporter

Rapporterna i programmet kan visas på skärmen, skrivas ut på skrivare eller sparas som pdf-fil [se bild 9]. En del av rapporterna kan även sparas som rtf-fil (kan öppnas i Microsoft Word) eller html-fil (kan öppnas av webbläsaren).

Anor

I vyn *Anor* kan man klicka i nedre högra hörnet för att få upp en miniatyr av släktrådet och där flytta sig runt med

Årets höjdpunkt för alla släktforskare!

DIS SKA HIT!

Välkommen till Släktforscardagarna 29-30 augusti 2015 i Nyköping
Släktforscardagarna 2015 i samarbete med ArkivDigital och Sveriges Släktforskarförbund.

Årets tema Ett gods - En värld

Mässan öppen:

lördag 29/8 kl. 09.00-17.00 och söndag 30/8 kl. 09.00-15.30.

- 30 föreläsningar
- En mängd utställare
- 900 P-platser
- Entré 60 kr

Välkomna till Rosvalla Arena i Nyköping!

ArkivDigital

För mer information se www.sfd2015.se och www.facebook.com/sfd2015

Arrangör: Nyköping - Oxelösunds Släktforskarförening

NOSFF

hjälp av musen [se bild 10]. Har man alla anor för 10 generationer visas 1 023 personer, men 20 generationer ger över en miljon personer!

Import av Gedcom-filer

Jag har testat att importera exempelvis en Gedcom-fil skapad av programmet *MinSläkt* med över 10 000 personer. Importen gick bra förutom att några speciella datum hade extra information inom parentes. När man importerar en Gedcom-fil från DISGEN saknas tyvärr faddrarna eftersom det programmet inte exporterar dem. Genny klarar min Gedcom-fil med 100 generationer (bara påhittade personer).

Hur särskiljer sig Genny?

- Kan köras i Windows, Mac och Linux.
- Möjlighet till flera källor med media till faktauppgifter, person och familj.
- Biografi med person- och familjeuppgifter som ett fixerat fönster på högra sidan av bildskärmen.

- Familjerapport (finns även i Holger) och grafiska planscher.
- Grafisk visning av släktskap och fem olika vyer över anor, ättlingar och familj.
- Stöder delar av Gedcom-standarden som andra svenska program inte gör som t.ex. samkönade familjer, flera föräldrar, relationsstatus till barn, alternativa namn.
- Formaterad text i noteringar.
- Integrerad webbläsare med Google maps och sökfunktion för internet.
- Det går att göra personer, familjer och händelser privata.
- Dynamisk formatering av svenska platsnamn (man kan välja att visa län eller landskap, med mera).
- Automatisk rimlighetskontroll av datum.

Pris och demoversion

Priset på programmet kommer att ligga någonstans runt 450 kr, men demoversionen som är gratis tillåter ett mindre

register med lite begränsningar. I demoversionen är det möjligt att importera stora register, men då kan man inte ändra uppgifterna om personerna.

Programmering och testning

Genny är skapat av Micael Frank från Stockholm och jag har testat det på Windows 7, 8.1, 10 och XP. Se vidare på www.genny.se. 🐧

Mikrohistoria

Många av oss släktforskare samlar information under många år, men bearbetar och redovisar den sällan. Årtal och namn skrivs in i släktforskningsprogrammet, bilder skannas och någon antavla skrivs ut ibland. Bli inspirerad av mikrohistoria och börja skriva berättelser om släkten.

Traditionella historieböcker brukar främst handla om makrohistoria – stora skeenden i världen. En växande forskningsinriktning är mikrohistoria. Mikrohistoria fokuserar på en plats, en individ eller en grupp människor. Genom inlevelse försöker man förstå den enskilda människan i det vardagliga livet. Hur tänkte man? Hur var mentaliteten? Vilken kultur levde man i? Sedan kan man koppla det dagliga livet till större händelser där man kombinerar mikro- och makroperspektivet. Det finns en hel del att läsa om mikrohistoria på internet, främst på engelska men en inspirerande bok är "Handbok i konsten att skriva mikrohistoria" av Anna Götling och Helena Kåks.

Formulera en fråga

Det är viktigt att skriva ner en fråga att utgå från. En röd tråd att arbeta efter. Det räcker inte att bara fråga sig när farmors mor föddes. Det kan vara en bra fråga när man enbart söker uppgifter att skriva in i släktforskningsprogrammet, men svaret är ju inte tillräckligt för att ge

en berättelse. Man kanske kan fråga sig hur farliga förlösningar var då farmors mor och hennes syskon föddes? Hur det var att vara mamma till oäkta barn på den platsen vid den tiden? Eller hur familjen klarade sig då pappan dog kort efter farmors mors födelse?

För att göra berättelsen fylligare, och intressantare för en bredare publik, kan man jämföra med en annan person som hade ett liknande livsöde, var född samma årionde eller uppväxt i samma område. Man kan även jämföra skillnader och likheter mellan ett yrkesutövande eller en företeelse då och nu. Anna Götling och Helena Kåks uppmanar oss att inte bara studera början på fenomen utan även fråga hur det gick sedan, när något slutat eller försvunnit. Det är inte bara den första bilen eller teven i byn som är intressant utan även den sista hästen.

Under arbetets gång kommer man säkert på nya frågor att utforska vid ett annat tillfälle. Det kan även bli aktuellt att formulera om sin fråga om man inte längre känner att den är riktigt intressant.

Källor i arkiven

Utöver de välbekanta kyrkoböckerna kan man få tips om fler skriftliga källor genom att söka i NAD (Nationell ArkivDatabas), <http://sok.riksarkivet.se/nad>, efter person- eller platsnamn. Libris, <http://libris.kb.se>, kan också ge uppslag om vilka böcker som finns i ämnet.

I Svensk Mediedatabas kan man göra en sökning för att se vad som finns i äm-

net på ljud- och bildmedia. Det kan dock vara svårt att låna material därifrån eftersom man måste ha registrerat ett godkänt forskningsprojekt.

Glöm inte att det även kan finnas intressanta skrifter på det lokala biblioteket, kommunarkivet, läns museet och länsbiblioteket.

Bilder, föremål och omgivning

Möbler, bruksföremål, dagböcker, fotografier, brev, vykort och tidningsklipp eller landskapet självt kan inspirera till frågeställningar att arbeta vidare med. En berättelse, eller mikrohistoria, kan till exempel utgå från ett fotografi eller föremål.

Det går att läsa ut mycket ur ett fotografi. Först bör de flesta personer på bilden vara identifierade och sedan bör man även försöka ta reda på var bilden är tagen. Sedan är det bara att fortsätta med en mängd frågor som kan ta en vidare. Vilka är de? Var är de? Vad gör de? Hur ser miljön ut? Varför togs bilden? Vem tog bilden? Varför är vissa personer inte med på bilden? Se allt i bilden och studera detaljerna.

Även hur fotografierna förvarats berättar en historia. Var de insatta i ett fint album, inkastade i en låda med skräp eller pryldigt undanlagda i en fin låda tillsammans med andra fina saker? Varför?

Omgivningarna och kulturlandskapet berättar också en historia. Gå runt i området. Cykla eller ta bilen för att åka längre sträckor och få en känsla för avstånden. Se på byggnader och husgrunder. Studera kartor. Moderna och

historiska kartor finns på Lantmäteriets webbplats. Din berättelse kanske kan utgå från något ovanligt du hittat på kartan över den plats din släkt härstammar från.

Intervjuer är ett mycket bra sätt att skapa nytt källmaterial med just den information man är intresserad av. Passande personer att intervjua har personlig erfarenhet av det aktuella fenomenet eller kände din släkting. Du har fått grundfakta från de primära källorna i kyrkoarkiven men får en bättre bild av tankar och kultur genom att även utforska människors minnen.

Bearbeta, tolka och skriv

Det är viktigt med en bra och intressväckande inledning på din berättelse:

"Kvar på vinden stod Bönhus-Annas bruna tofflor. De såg nästan nya ut. Varken det klarröda flanelldodret eller metallknäppena på ovansidan var särskilt slitna."¹

"Natten min morfar försökte döda oss var jag fem år gammal, den ålder jag slutade tro på jultomten, började dagis och fick riktiga istället för låtsaskompisar."²

Det är enklast att börja skriva direkt i samband med materialinsamling. När man skriver sorterar och funderar man kring olika frågeställningar och ser enkla olika samband. Det är även bra att skriva om texten många gånger så att den blir tydlig och lättläst. Tänk på hur du skriver. För vem skriver du? Vem är mottagaren?

Kombinera information från olika källmaterial och tolka och kvantifiera. Även om man vet alla årtal kanske det är först då man skriver en text och anger ålder som man verkligen inser hur unga barnen var då pappan dog eller familjen emigrerade.

För att få en bra struktur på berättelsen och underlätta jämförelse med annat material kan man försöka strukturera informationen efter teman som t.ex. barn, äktenskap, första jobbet eller nya hemmet, om man skriver om en person.

Som alltid är det viktigt att vara källkritisk och tydligt redovisa vilka källor som använts.

Då det kan vara svårt att få yngre familjemedlemmar att intressera sig för släktforskning kanske vi alla borde kämpa mer med att skriva kortare eller längre berättelser om personer, företeelser eller platser som har en viktig plats i vår släkthistoria. Kanske bör vi sätta som mål att välja ut och bearbeta en del av informationen kontinuerligt, t.ex. varje månad. Läs mer om intervjuer och livsberättelser i Diskulogen nr 105. 📖

365 dagar – Utdrag ur kända och okända dagböcker

2015

Emelie Perland och Anders Bergman

Format: 160 x 230 mm

Antal sidor: 539

Förlag: Historiska Media

ISBN: 9789175452456

"Sällan kommer vi så nära en annan människas liv som genom dagboken. För en stund tillåter den oss att träda in i en främlings allra mest privata rum. 365 dagar innehåller utdrag ur kända och okända dagböcker från historiens olika epoker och världens alla hörn."

Jag trodde först att det skulle bli ganska operantligt att läsa dagboksanteckningar när man endast får följa en person under en dag och sedan hoppa vidare till nästa person. Men bokens upplägg fungerar överraskande bra. Bokens upplägg kanske passar extra bra för släktforskare då vi ofta är vana att hoppa mellan århundradena. Ena dagen en dagboksanteckning från 1922, andra dagen från 1776.

Precis som författarna skriver i förordet är det speciellt att ibland även få läsa om en händelse beskriven från olika synvinklar, t.ex. när Amundsen först skriver om hur han når Sydpolen, hur sedan kapten Scott beskriver sin besvikelse över att ha nått samma plats som nummer två och sist när fru Scott får reda på att man hittat makens kropp på Antarktis is.

Jag läser boken och får många tankar och funderingar om min egen släkt. De speciellt intressanta dagboksanteckningarna väcker även intresset att kanske läsa hela den utgivna dagboken. En fyllig litteraturlista och ett personregister finns längst bak i boken.

1 "Handbok i konsten att skriva mikrohistoria" av Anna Götlind och Helena Käks

2 "Five-Finger Discount: A Crooked Family History" av Helene Stapinski

Gör det lätt för dig – välj ArkivDigital!

Vi har källorna till din släkts historia – läs dem direkt i din egen dator!

Det är ibland svårt att läsa gamla kyrkböcker på internet. Inte bara de gamla handstilarna ställer till problem utan också bildernas kvalitet.

De flesta som erbjuder kyrkböcker på internet ger dig digitala kopior av gamla mikrofilmer som fotograferades för femtio år sedan. I svartvitt.

ArkivDigital har valt en annan väg. Vi nyfotograferar alla Sveriges kyrkböcker med moderna digitalkameror. Och självklart i färg. Därför kan vi erbjuda dig en oslagbar bildkvalitet. Det gör släktforskningen mycket lättare. Och roligare!

www.arkivdigital.se

ArkivDigital
Din nyckel till historisk kunskap

ArkivDigital digitaliserar historiskt källmaterial med nyaste teknik och tillhandahåller bilderna via internet åt historiker, släkt- och hembygdsforskare och andra intresserade. Bolaget startade 2005 och har ca 35 anställda och 370 aktieägare.

Skapa en Gedcom-fil

ATT SKAPA EN GEDCOM-FIL KAN VÄL INTE VARA NÅGON konst?

I samband med utveckling och tester i RGD-pilotprojekt använde vi Gedcom-filer. Jag märkte då att man ofta upplevde stor osäkerhet när man skulle skapa en Gedcom-fil. Det är kanske många som gärna vill få lite tips och exempel på vad som kan vara bra att veta.

Vad är en Gedcom-fil?

"Alla" släktforskningsprogram kan skapa och ta emot en Gedcom-fil. Den används för att kunna överföra släktforskningsuppgifter från en släktforskare till en annan. Gedcom har blivit den "standard" som gör att uppgifter kan överföras, även om parterna har olika släktforskningsprogram. Detta fungerar bra, inte till 100 % men tillräckligt bra för att vara användbart.

Jag använder här en beskrivning av hur man skapar en Gedcom-fil med DISGEN. Använder ni andra program har dessa ofta snarlika funktioner och hanteringen är densamma.

Skapa Gedcom-fil med alla

1. Välj *Verktyg > Exportera personer > Exportera till Gedcom*.
2. Namnge Gedcom-filen (t.ex. *Dts.ged*)
3. Välj Gedcom-version 5.5 och UTF-8 i teckenkod (om UTF-8 saknas använd ANSI).
4. Välj vilka notistyper som skall inkluderas, av kryssvalen bör mittenalternativet vara valt.
5. I nästa steg kan ni fylla i uppgifter som ni vill förmedla, i kommentarsfältet kan datum anges.

6. Klicka på *Exportera* och sen på *Alla inmatade personer*.

Filen som skapas ligger normalt i Dokument, Delade dokument, Dg82Data och DgGed, om ni inte själva valt annan lagringsplats.

Skapa Gedcom-fil för flockar

Detta val är bra om man har välstrukturerade flockar. Risken är annars att familjerna inte blir kompletta, t.ex. om partner eller barn tillhör en annan flock. Att använda flockar som bas för en söklista är att föredra.

Skapa Gedcom-fil från söklista

Det absolut bästa sättet att skapa en Gedcom-fil med avgränsade uppgifter är via en söklista. Men alternativet kräver också lite förarbete.

1. Börja med att skapa en antavla eller stamtavla med önskat urval.
2. Välj via högerknappen *Skapa söklista* med personerna i tavlan. Det går också att skapa söklistan med valet *Skapa söklista från flockar*.
3. Nu har ni en söklista med de personer ni vill ha i er Gedcom-fil. Men då är familjerna inte alltid kompletta utan man behöver komplettera familjerna. Utgår man från en stamtavla bör man använda funktionen *Utöka söklistan* och välja *Partners*.
4. Utgår man från antavla eller flockar bör man utöka med först *Partners* och sedan *Barn*.
5. Familjerna är då kompletta och består av båda makarna och deras barn. Söklistan används sen som val när man skapar Gedcom-filen. Det är

viktigt att veta vilka personer som inkluderas i Gedcom-filen då det är svårt att läsa filen och där kunna se och få en uppfattning om vad den innehåller.

Skapa ett Disbyt-utdrag

Att på detta sätt först skapa en söklista, kan också med fördel användas till DISBYT-utdrag. Att göra urval kan vara lämpligt för att exkludera t.ex. överifierade uppgifter man hittat på nätet eller fått från någon annans forskning,

Ett bra tips är att när man skapat en söklista avsedd för DISBYT, först skapa en Gedcom-fil från söklistan. Den kan då användas i Släktrim (se nedan) för en kvalitetskontroll. Är man nöjd skapar man DISBYT-utdraget och skickar in.

Ta emot en Gedcom-fil

Om man får en Gedcom-fil från en annan släktforskare är det några saker man bör veta.

Förbered genom att tänka på hur Gedcom-filen skall importeras. Ett bra sätt är att skapa en flock avsedd för innehållet i filen. Då blandas inte uppgifterna med det ni redan har. Gemensamma personer blir ju dubletter i databasen, men har man olika flockar går det bra att hantera.

Jobbar man inte med flockar är det mycket riskabelt att importera en Gedcom-fil från en annan forskare. Då bör man skapa en ny datamapp eller ett nytt arkiv för att där analysera uppgifterna och se vad man bör registrera i den ordinarie databasen. Om man direkt läser in data via en Gedcom-fil riskerar man

I de obemärktas spår

Obemärkt: vara obemärkt, om gravid kvinna önskar bo okänd i tillbakadragenhet på främmande ort (för att föda sitt barn där).

att hela databasen blir mer eller mindre förstörd.

Ett sätt att inte riskera sina egna data men ändå testa en import, är att börja med en backup med alla tillval, göra importen och analysera resultatet, t.ex. genom dubblettkontroller. Är det hanterbart fortsätter man, annars återläser man totalbackupen.

I Släkttrim <https://rgd.diis.se>, kan man enkelt få en uppfattning av kvaliteten på en Gedcom-fil man fått från en annan släktforskare. Det bör man absolut göra innan man riskerar sina egna data med en import.

Att kunna skapa en egen Gedcom-fil på rätt sätt är också en förutsättning för att man skall kunna använda Släkttrim för att höja kvaliteten på sin egen forskning. Det är alltid stimulerande att hitta och fixa till skrivfel och komplettera uppgifter som normalt kan vara svåra att få ögonen på. 🐼

DAGS- OCH VECKOPRESS KUNDE MAN UNDER FÖRSTA HÄLFTEN AV 1900-talet hitta förlossningshem som annonserade att de tog emot obemärkta flickor. Det var både de obemärkta själva och de som ville ta emot dem som annonserade i tidningar som Husmodern, Land och olika dagstidningar. Obemärkt försvann som begrepp ur tidningarnas annonssidor på 1960-talet.

När jag var barn på 1950-talet hörde jag mormor och mamma någon gång tala om obemärkta. På 1920-talet hade det nämligen funnits ett litet förlossningshem i Järnboås, som då var en kommun norr om Nora stad. Min mor (född 1919) hade varit både skolkamrat och läskamrat med några av de barn som fötts på förlossningshemmet och som sedan blivit kvar i bygden som fosterbarn eller adoptivbarn.

Det här var en tid då industrialismen började ersätta jordbrukssamhället. Folk lämnade landsbygden och flyttade till städer och mindre orter. Kyrkans disciplin lättade och familjebanden försvagades. Många ungdomar hamnade i en ovan miljö och ibland blev oönskade graviditeter följden.

Nu har jag börjat fundera på omfattningen och bakgrunden till dessa obemärkta. Jag googlade, hittade bloggare som renoverat gamla hus och påträffat gamla nummer av Husmodern, där det

fanns annonser om obemärkta. Där började min vandring i de obemärktas spår. Jag sökte projektbidrag från Kalejdoskop – ett länsstyrelseprojekt, och fick ekonomi för att studera de obemärkta i Järnboås.

Tidningarnas annonser, dataregister, statistiska tabeller, kyrkböckernas födelseregister och barnavårdsmanuens mappar blev källmaterial. För att orientera mig i tiden och ämnet såg jag filmen Philomena, läste Elise Ottesen-Jensens memoarer och biografien om Astrid Lindgren av Jens Andersen. En nyutkommen bok gav bra bakgrund till äsiktsbrytningarna i kvinnofrågor runt sekelskiftet: "... bara ett öfverskott af lif", en biografi om Frida Stéen-hof av Christina Carlsson Wetterberg.

Men för att på något sätt bli klar över omfattningen av "hem för obemärkta" fick jag stegvis arbeta mig igenom olika källor:

1. Annonser i dagspress och veckopress var den första källan till vilka som tog emot de obemärkta. Här fanns en hel del annonser från förlossningshem, med telefonnummer och adress, men också annonser från bondfamiljer och enskilda sjuksköterskor/barnmorskor. Förlossningshemmen återfanns också i SCB:s tabeller medan bondfamiljerna och de enskilda sjuksköterskorna/barnmorskorna inte

Barnmorskebostället i Järnboås och Hemgården i Vassland dit verksamheten flyttade 1924. Foto: Järnboås Arkiv

- gick att spåra. Dessa annonser hade bara ett nummer och ingen adress eller telefonnummer.
2. *Nemo.nu* är en sida med Sveriges församlingar där man bl.a. kan hitta uppgifter om födelseböcker och en del förlossningshem. En genomgång av denna hemsidas uppgifter om församlingarna ledde till nästa steg, en förteckning över förlossningshem i Sverige.
 3. SCB har digitaliserat *Historisk statistik för allmän hälso- och sjukvård*, för de flesta åren på 1920-talet och 1930-talet. För respektive förlossningshem/barnbörds- och sjukhus kan man se om de intagnakvinnornas vargifta eller ogifta. En anmärkningsvärt hög andel ogifta mödrar kunde tyda på att förlossningshemmet här tog emot obemärkta mödrar, och därifrån kan man gå vidare till församlingens födelseböcker. 1930 började SCB föra statistik över mindre förlossningshem. Året därpå kom SCB med en förpliktelse för de mindre förlossningshemmen att lämna uppgifter för sin verksamhet¹. Fram t.o.m. 1938 har sedan SCB tabeller med uppgifter om mödrarnas ålder och civilstånd, åren därefter kan man bara hitta namn på barnbörds- och sjukhus och förlossningshem, men inga uppgifter om mödrarna.
 4. Det är sannolikt att det finns ett ganska stort mörkertal, förlossningshem som inte finns med i statistiken. T.ex. det i Järnboås, som jag berättar om i slutet av artikeln, hittar jag inte i någon tabell. Men ännu större är mörkertalet för de enskilda barnmorskorna/sjuksköterskorna och bondfamiljerna som tog emot en eller några obemärkta flickor. Någon dokumentation av denna verksamhet finns inte för dagens forskare på samma sätt som kyrkans och kommunens olika register.
 5. Vissa förlossningshem som hade större andel ogifta föderskor i sin statistik var ofta också sådana som annonserade efter obemärkta. Då fanns det anledning att gå vidare till respektive församlingens födelseböcker. I dessa hämtade jag uppgifter på individnivå. I födelseböckerna står det inte obemärkt, men om det stod fader okänd och modern var från en annan församling långt borta kunde hon vara en s.k. obemärkt flicka.
 6. Eftersom barnavårdsnämnden i barnets födelseförsamling också ansvarade för barn till ogifta mödrar från andra församlingar kunde jag gå vidare i barnavårdsmanens akter för varje barn. Följde barnet med modern hem, vilket hände, flyttades ärendet över till den nya församlingen.
 7. Muntliga berättelser – jag gjorde ett informationsblad om projektet som hembygdskonsulenterna distribuerat till hembygdsföreningarna i länet. Förhoppningsvis tar de upp frågan till diskussion och vidarebefordrar information till mig.
 8. Litteratur – i t.ex. biografier kan det finnas uppgifter om obemärkta mödrar och förlossningshem, t.ex. i biografen om Astrid Lindgren eller Elise Ottesen-Jensens memoarer.
 9. Jag brukar också använda mig av den informella snöbollsmetoden, att prata med folk jag möter om ett aktuellt projekt. Och när det gällde obemärkta flickor gav det trefaldigt igen. Jag fick tidningsurklipp och genom bekanta fick jag användbara kontakter. Jag fick också en halvfärdig, över 30 år gammal, uppsats från en 88-årig dam i Göteborg, som på 1980-talet läste etnologi och började på en uppsats om obemärkta. Genom henne fick jag autentiska berättelser från arbetskamrater till ett par obemärkta flickor och ett par brev från tilltänkta fosterföräldrar till barnet.

Obemärkta flickor i Järnboås

En av de som sannolikt annonserade att hon tog emot obemärkta var Sigrid Gustafsson i Järnboås. Hon var född 1892 i Hvarfs församling i Östergötland och

¹ Sveriges Officiella Statistik, Allmän Hälso- och sjukvård 1931, sid 52

Litteratur och film

- Andersen, Jens (2014) Denna dagen ett liv, en biografi över Astrid Lindgren
- Carlsson Wetterberg Christina (2010) ... bara ett öfverskott av lif, En biografi om Frida Stéenhoff, tidsskildring från sekelskiftets Sverige.
- Ottesen-Jensen, Elise, (1986) Livet skrev, memoarer 1886-1966, Ordfront, Stockholm
- Sixsmith, Martin (2009) The Lost Child of Philomena Lee (pocket) (Även film)

Barnen af Botildenborg

TV-film producerad av Xenofilia – SVT och Film i Skåne. Den handlar om barnhemmet Botildenborg utanför Malmö, som 1935 köptes av Malmö kommun. Dit flyttade Föreningen för ensamställda mödrar. Intressant är att här är det mycket barnets perspektiv som skildras, men också mödrarnas situation. Malmö Stadsarkiv har arkivmaterial.

var troligen sjuksköterska, men i barnavårdsnämndens protokoll står hon som barnmorska. Från 1921–1927 föddes det 14 barn på Sigrid Gustafssons lilla förlossningshem i Järnboås

Järnboås ligger 16 km norr om Nora, och hade på 1920-talet ca 1400 invånare. Sedan 1300-talet har människorna här försörjt sig på järnet, arbetat i gruvor och hyttor och med ett kompletterande jordbruk.

Bakom kyrkan i Järnboås låg det s.k. barnmorskebostället där Sigrid Gustafsson hade sin verksamhet. Där hade det även tidigare bott barnmorskor. På 1800-talet bodde här barnmorskan Karolina Larsson som var gift med socknens dödgrävare.

1924 brann barnmorskebostället och verksamheten flyttades genom skogen till Hemgården i grannbyn Vassland. Sigrid Gustafsson hade troligen bott där tidigare.

Flickorna kom från Örebro, Stockholm och Uppsala men även från Dalarna, Östergötland, Småland och någon kom hela vägen från Umeå.

Ofta kom flickorna till Sigrid Gustafsson sex veckor före beräknad nedkomst till sex veckor efter förlossningen. För detta betalades ca 75–80 kr i månaden, alltså ca 240 kr, i s.k. barnsängskostnad. (Idag skulle det vara ca 3 800–5 100 kr.) Ibland var det fadern

som betalade, det kunde man se i barnavårdsmanens handlingar.

Det var en vanlig föreställning att de obemärkta flickor som reste till förlossningshemmen var "fina" flickor som blivit med barn. Men efter att ha analyserat ett något större material ser jag hur det gamla mönstret med bonden som gör pigan med barn går igen i modernare tappning – flera flickor har kommit till staden och fått jobb, kanske varit rotlösa och utnyttjats av en chef högre upp i hierarkin. Flickorna hade yrken som fotografibiträde, kokerska, kontorist och konditoribiträde. Det fanns också en lärarinna – dessa fick på den tiden avsked om de blev gravida. Bland barnafäderna fanns sjökaptenen, hovmästaren, kontorschefen, gruvarbetaren och dessa fick börja betala barnsängskostnad för kvinnan och underhåll när barnet fötts. Ett par av barnafäderna var gifta män.

Vad gjorde att en kvinna på den tiden valde att föda barn obemärkt och kanske lämna det till fosterhem eller adoption? En ogift mors situation var mycket tuffare än i dag. Dels var det ända in på 50-talet ett socialt stigma i många kretsar att vara ogift mor. Det var också praktiskt tufft och ekonomiskt svårt. Man måste hålla i minnet att på 1920-talet fanns inte barnbidrag eller hyresbidrag. Dagis var sällsynta och även om den nyblivna mamman hade arbete så skulle det ordnas med

barntillsyn och pengarna skulle räcka till mycket. Det gällde att underhållsbidraget kom från barnafadern. Hushållsarbetet tog också mycket längre tid. En kvinna berättade om när hon som barn på 30-talet flyttade in i en lägenhet i Örebro. I huset fanns små lägenheter och på gården en hel rad med utedass och en pump där man hämtade vatten. Uppvärmningen var vedspis och kaminer. Veden hämtade man på landet eller köpte i staden liksom koks och briketter.

Att som ensamstående mor komma hem från förlossningshemmet eller BB till en sådan miljö var helt annat än att komma till en lägenhet på 1970-talet med elspis, badrum, tvättmaskin, och sopnedkast. Men då fanns det också barnbidrag och socialbidrag och annonserna om obemärkta hade försvunnit ur tidningarna. 🍷

Är det någon av läsarna som har något att berätta i ämnet så kontakta redaktionen som kan förmedla Anita Maria Karlssons kontaktuppgifter.

Bensinkriser

MARS 1956 KÖPTE JAG MIN FÖRSTA BIL, EN NY Volvo PV av årets modell. Moderniserade rutor och motor på 51 hästkrafter, enda årsmodellen med den motorn. Den var ju lite dyr förstås, 9250 kronor, men det fick man ju ta!

På hösten inträffade två dramatiska händelser i stort sett samtidigt.

Ungernrevolten

I slutet av andra världskriget hade Sovjetunionen ockuperat Östeuropa i kriget mot Hitlertyskland, Ungern m.fl. Själva erövringen av Ungern drabbade landet synnerligen hårt. Sovjet införde sin form av kommunism. Det blev ett hårt förtryck med rättegångar, dödsdomar, straffläger. Ytterst viktigt för Sovjet var urantillgångar i Ungern.

Den 23 oktober 1956 startade en revolt i Ungern och den fick stor omfattning. Strider utbröt och en del av maktens hantlangare dödades. Men den 4 november rullade stridsvagnarna in i Budapest och det förtvivlade motståndet hjälpte inte. Allmänt följde omvärlden dramat med undran och skräck. Mängder av ungrare flydde till väst, bl.a. den kände fotbollsspelaren Ferenc Puskas.

Suezkrisen

Suezkanalen hade byggts av franska intressen men nu vaktades den av brittiska trupper. Dessa drogs bort i juni 1956. President Nasser meddelade den 26 juli samma år att han skulle nationalisera kanalen. England och Frankrike beslöt sig för att återta kontrollen över densamma. Man kom överens med Israel om att de

skulle anfalla Egypten, vilket de gjorde den 29 oktober. Därefter skulle de båda stormakterna kräva vapenstillstånd, och övervaka detta. Så långt verkställdes planen, brittiska och franska trupper invaderade Egypten. Men nu ingrep Förenta Nationerna (FN) och krävde tillbakadragande från Egypten. Särskilt aktiva i FN var USA men även Sovjetunionen(!), samtidigt som sistnämnda stat var fullt upptagen med att slå ned de frihetsälskande ungrarna!

Britter och fransmän tvingades att slokörde dra sig tillbaka. En hård smäll för de dittillsvarande kolonial- och stormakterna!

Den stängda kanalen kunde öppnas igen i april 1957. FN-trupper sattes in mellan Israel och Egypten fram till sexdagarskriget 1967.

Olja

De oljeproducerande arabstaterna bildade organisationen OPEC och minskade oljeexporten kraftigt till västländerna, som stöttat Israel. Priset steg kraftigt. Sverige införde förbud mot att färdas med bil på söndagar. Jag var åklagare men hade också en polismans befogenheter. Jag fick tillstånd att i tjänsten köra bil på söndagar. Jag var ute en gång på kontroll. Det snöade lätt och såg så ensamt ut – inte en enda bil i farten!

Söndagskörlicensen har jag kvar.

Yom Kippur

Yom Kippur är en viktig helg för israelerna, så i början av oktober 1973 hade

många soldater ledigt. Det visste förstås egyptierna och deras partner Sovjetunionen. De hade grävt tunnlar under Suezkanalen, som utgjorde en gräns mellan respektive krigsmakter. Plötsligt rämnade jorden under kvarvarande israeliska soldater när sprängladdningar utlöstes! Anfallande egyptier och syrier hade inledande framgångar.

Den 16 oktober hade Israel hämtat sig och gick till motoffensiv med påtagliga framgångar. De oljeproducerande arabstaterna började strypa oljetillförseln med kraftigt stigande bensinpriser som följd. I Sverige infördes vissa körförbud samt bensinransonering vintern 1973–1974.

Ransoneringskort infördes i januari 1974 men hävdades redan efter tre veckor.

Jag har fortfarande kvar ransoneringskortet.

Jag hade mot höstsidan 1973 köpt en ny Volvo 144/73 för – om jag minns rätt 24500 kronor. Bensinpriserna låg kring 91–93 öre och jag tänkte, att det är nog sista gången jag köper en så här stor bil med tanke på de stigande bensinpriserna! 🙄

Sveriges folkräkningar

Förskolan Myrstacken har fått lämna plats för Svenska Migrationscentret i Linköping. På alla Svenska Migrationscentra som startats arbetar man med digitalisering, bl.a. av folkräkningarna. Sveriges Befolkning 1910 och 1930 är några av de produkter som sedan produceras.

PÅ MIN VÄG FRÅN BOSTADEN TILL JOBBET PASSERAR JAG förskolan Myrstacken, som har förändrats sedan slutet av förra året. En dag var barnen borta, staketet rivet och det såg tomt ut. Endast lekstugan på tomten stod kvar som ett minne av förskolan.

Helt plötsligt stod en massa nya skrivbord huller om buller i lokalen i över en vecka utan att något hände. Sedan syns spår av aktivitet men inga personer. Men jag gissade vad som skulle hända för en bekant hade varit på Arbetsförmedlingens info om en ny verksamhet som skulle starta i området. Någon vecka senare passade jag på att gå hem tidigare från jobbet för att titta in och prata med personalen. Jag hade sett att Svenska Migrationscentrets skylt hade kommit upp bredvid Myrstackens fina tavla.

I slutet av januari startade Svenska Migrationscentret sitt lokalkontor i Linköping, sitt andra i Östergötland. Det första startades i höstas i Motala i samarbete med Samordningsförbundet i Västra Östergötland (Motala, Mjölby, Vadstena, Ödeshögs och Boxholms kommun samt Arbetsförmedling, Försäkringskassa och region Östergötland). Där började man i mindre skala och hål-

ler nu (februari 2015) på att utöka till den planerade volymen. Även i Linköping har samarbetet med kommunen och Arbetsförmedlingen gått smidigt.

I Linköping arbetar 24 personer med digitalisering av 1930 års folkräkning, hälften heltid och hälften halvtid, tillsammans med två platsansvariga. Veckan jag var där var deras andra arbetsvecka och veckan innan hade det varit introduktion och utbildning, berättade Nalin Shekho, platsansvarig. Det är främst personer med funktionsnedsättning, som står långt från arbetsmarknaden, som fått anställning. De är födda på 1960-, 70-, 80- och 90-talen och har olika enkelt att läsa handstilen i folkräkningarna. Men övning ger färdighet och arbetet som helhet på de hittills sju lokalkontoren går snabbare än planerat, säger Berndt Björkevik, regionchef.

Johanna Andersson, med ett färskt släktforskarintresse, visar mig hur de arbetar med registreringen, se bild.

Församlingsutdragen finns tillgängliga på SVAR sedan 2008 men det är först nyligen man påbörjat digitaliseringen. På SVAR finns för övrigt församlingsutdrag för vart tionde år från 1860 till 1930 även om de skivor som vi så väl känner till är betydligt färre. Men för perioden

1860–1910 kan du söka på personer. Läs mer nedan.

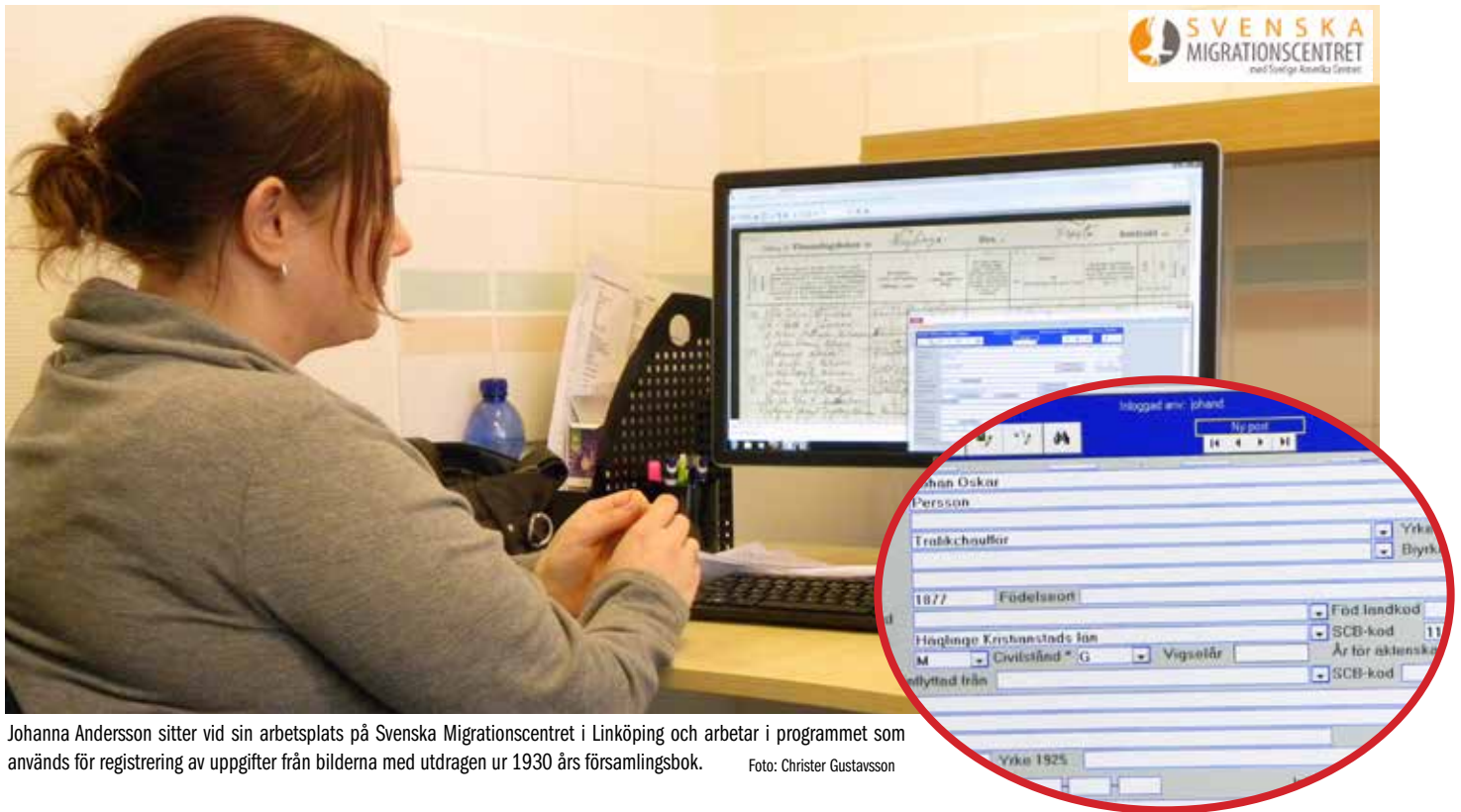
Under dagen för mitt besök på lokalkontoret hade kommunen hämtat lekstugan på tomten. Undrar var den nu kommer att vara till glädje för kommunens barn.

Svenska Migrationscentret

Föreningen Svenska Migrationscentret, tidigare Sverige Amerika Centret, har som syfte: "Att verka som ett kunskapscentrum för migration och integration i en riksomfattande verksamhet, från ett mångkulturellt och tvärvetenskapligt perspektiv" skriver man på sin hemsida. Verksamhetens huvudkontor ligger i Karlstad.

Under 2014 var ambitionen att etablera 50 lokalkontor med minst ett kontor i varje län. Ett normalkontor har 20 anställda. Det betyder att man planerar för 1 000 nya jobb. Samarbetet med kommunerna fungerar bra men det går lite långsammare att komma i gång än man tänkte sig från början så nu siktar man på att vara klar med etableringen under 2016. I dagsläget är sju lokalkontor startade.

Målgruppen för personal till kontoren är personer som av olika skäl står långt från arbetsmarknaden, t.ex. på grund av

Johanna Andersson sitter vid sin arbetsplats på Svenska Migrationscentret i Linköping och arbetar i programmet som används för registrering av uppgifter från bilderna med utdragen ur 1930 års församlingsbok. Foto: Christer Gustavsson

en funktionsnedsättning. Verksamheten bygger på statlig finansiering via Arbetsförmedlingen i form av olika typer av lönestöd och lokal medfinansiering från de kommuner där kontor etableras. Detta är förutsättningar för att verksamheten ska kunna startas. Kommunerna bidrar med pengar varje år men kalkylen som ligger till grund är kostnadsneutral för kommunen med chans till ett positivt utfall med hänsyn till minskade bidrag och ökade skatteintäkter.

Lokalkontoren ska jobba med digitalisering, dokumentation och kommunikation, primärt inom ämnesområdet migration, i samverkan med Riksarkivet och lokala aktörer.

Man är redan klar med Gotland och Östergötland och har börjat med flera län. I Linköping har man börjat med 40 församlingar i Kristianstad län. Man skulle kunna ha tveksamheter om kvaliteten på det registrerade materialet med tanke på personalens erfarenhet. Men förutom registrerarna så motläser en annan person de registrerade uppgifterna och Riksarkivet har en slutkontroll där man även kan ta hand om tveksamheter som registrerarna kan peka på. De som registrerar har även tillgång till församlingsböckerna som utdragen är gjorda

från samt även övrigt kyrkomaterial och dvd-/cd-skivor som kan vara till hjälp. Vidare finns flera personer i en central funktion, Lashjälpen, som kan hjälpa till med att excerpera.

SVAR och folkräkningarna

På Digitala forskarsalen kan man läsa att "1749 infördes regelbundet återkommande folkräkningar, till en början varje år, sedan vart tredje, därefter vart femte och slutligen fr.o.m. 1860 vart tionde år". Även 1935, 1945, 1965, 1975 och 1985 gjordes folkräkningar. Från 1940 genomfördes de i form av enkäter som befolkningen fick besvara. Den senaste Folk- och bostadsräkningen, från 1990, orsakade en hel del protester från oss medborgare så regeringen avstod från att ansöka om nästa planerade Fob. Debatten var intensiv och legitimiteten ifrågasattes.

Med början 1860 gick man ifrån de statistiska sammanställningarna och började sammanställa personer och uppgifter om dem och deras relationer från husförhörlängder och församlingsböcker. Det finns sökbara databaser som omfattar delar av folkräkningarna 1860–1870 och hela landet 1880–1910 med ca 20 miljoner personer (se tabell). Utöver

det finns digitala kopior av församlingsutdragen för 1920–1930. Cd/dvd-skivor finns för 1880, 1890, 1900, 1970, 1980 och 1990 (med SVAR eller Släktforskarförbundet som utgivare). Inför fjolårets Släktforskar dagar planerade SVAR att presentera skivan för 1910, men det ser ut att förläggas till årets Släktforskar dagar istället. Första skivan (1890) omfattade 4,8 miljoner personer och släpptes 2003. Registrering pågick under sju års tid med hjälp av olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Folkräkning cd/dvd	Familjer	Personer
1880		4 600 000
1890	1 315 712	4 843 782
1900	1 433 209	5 200 111
1910		
1970		8 072 793
1980		drygt 8,3 miljoner
1990		närmare 8,6 miljoner

SVAR påbörjade ett samarbete med dåvarande Amerikacentret i Karlstad 2011 för att underlätta migrationsforskning genom att skapa sökingångar från Emiweb till kyrkoböcker. Vetenskapsrådet har beviljat Riksarkivet, Stockholms stadsarkiv samt universiteten i

Sju systrar på Mölle

Ella på Capella

FÖR ETT TAG SEDAN LETADE MIN Hustru efter gamla kort här hemma, men hittade istället en gammal dagbok från 1935 som hon inte kände igen. Det är bakgrunden till denna historia om sju systrar på Mölle. Dagboken visade sig tillhöra min mormors kusin "Ella på Capella" på Mölle.

Mellan åren 1855 och 1873 får Johannes Olsson och Matilda Nilsdotter på Mölle sju döttrar. Av dessa dör två som spädbarn och tre emigrerar till Amerika (två återkommer). Dessa tre amerikafarare ska vi titta lite närmare på.

Av de tre döttrarna är Carolina äldst (född på Mölle 1863) och den första av dem som, 25 år gammal, emigrerar till USA, 1888. Hon blir kvar i USA i 13 år innan hon återvänder hem till Mölle 1901 och föräldrahemmet på Mölle läge nr 25. Hon är då 38 år gammal. Några år senare gifter hon sig med den 13 år yngre Arvid Justus Ducrot och bygger senare villa Wikingsberg. Paret får aldrig några barn.

Lillasyster Charlotte (född på Mölle 1873) emigrerar när hon är 20 år till New York, 1893. Hon blir kvar där i 14 år och gifter sig i New York den 5 juni, 1907 med den fyra år äldre Möllepågen, Gustav Hansson. Några månader senare flyttar de tillbaka hem till Mölle och hennes föräldrahem för att strax därpå

flytta till hans föräldrahem på Bökebolet nr 1. Det är där de senare på 1920-talet bygger villa Capella. Charlotte och Gustav får endast ett barn, dottern "Ella på Capella"

Mellan dessa två systrar finns systern Emilie (född på Mölle 1870), som bor hemma och försörjer sig som nätknyterska enligt kyrkböckerna tills hon som 25-åring emigrerar till USA, 1895, två år efter lillasyster. På samma dag är de, enligt kyrkoboken, fem tjänsteflickor från Mölle i åldern 18–31 år som emigrerar till Amerika.

	Carolina	Emilie	Charlotte
Född	1863-08-31	1870-06-09	1873-05-12
Emigrerar	1888-08-24	1895-08-16	1893-10-15
Immigrerar	1901-11-18		1907-09-13
Ålder vid resa	25 år	25 år	20 år
År i USA	13 år		14 år
Ålder vid hemkomst	38 år		34 år

Framtidsutsikterna i Mölle i slutet på 1800-talet tedde sig nog inte så värst ljusa och hade man då redan två systrar i USA var nog lockelsen och beslutet ganska enkelt att emigrera om man hade pengar. När det gäller Emilie så känner vi inte till hennes vidare öden och vad som hände med henne i Amerika. Troligt är att hon stannade kvar när systrarna

återvände hem. Detta skulle kunna förklara den mängd fotografier med okända människor som vi har från USA.

Den 29 juni år 1908 föds så Ella Margareta Hansson, dotter till Charlotte och Gustav.

Ella på Capella

Från min egen barndom minns jag besök i Mölle och ett Capella med en urgammal moster Charlotte som låg till sängs i ett rum. En del rum hade siffror på dörrarna och det var väldigt spännande att titta runt.

Det är intressant att tänka sig Ellas uppväxt på Mölle som ensam barn i ett stort hus som hade sommargäster mellan juni till augusti. Där bor en moster och morbror ett stenkast bort i villa Wikingsberg och ytterligare en moster (Anna f. 1857-02-13) på Mölle läge nr 25 (Mölle kvd C nr 10) samt en massa andra släktingar runt om. Med både mor och en moster med 13–14 år i New York och troligen regelbundna Amerikabrev så är det inte helt underligt om Ella lärde sig engelska tidigt. Språk var dock inget man läste lika tidigt i skolan som idag, vilket vi kan se av Ellas utmärkta betyg från 1920 nedan.

Enligt Ellas dagbok från 1935 som vi nyligen återfann, hade hon en välbeställd och bekymmerslös uppväxt. Un-

Charlottes och Gustavs hem, villa Capella.
Carolina och Arvids hus, Wikingsberg.

Systrarna Carolina och Charlotte.

der året 1935, då Ella är 27 år gammal, upptar hon en stor del av sin tid med att fika, gå på restaurang och på dans både i Mölle och i trakten runt omkring. Hon beger sig ofta med tåg till bl.a. Helsingborg, oftast med bästa vännerna Tora och Inga. Det skymtar förbi en del karlar eller pojkvänner men ingen som hon riktigt fastnar för. Förutom detta så syr hon mycket.

Ella tillbringar också minst fyra månader (oktober 1935–januari 1936) i Berlin med Tora och Inga. Tidsperioden är historiskt mycket intressant då Hitler tagit makten men kriget och dess fasor ännu inte utspelats.

Här följer några utvalda delar, direkt nedtecknade från Ellas dagbok. Då det inte gått att tyda vad hon skrivit står detta markerat med "??". Dagboken är skriven mellan 24 december 1934 och 3 februari 1936 då hon är 27 år gammal:

Julafton 1934-12-24

Julafton firade vi som vanligt hemma, med moster och morbror. Vi börja redan kl. 4 med att dricka kaffe och så var det bara ett enda ätande hela kvällen. En hel del julklappar fick jag, en puderdosa av Stina, av mor en handkoffert, en flaska

parfym, ett par strumpor, av morbror och moster ett flott garnityr underkläder, en kartong choklad och pengar. Själv gav jag mor en paradhandduk, far en slips, moster ett halvt dussin glas och morbror en virkad kudde. Vi bröto upp rätt tidigt ½ 12 för att kunna komma upp till ottan.

Måndag 1935-03-18

Jag och morsan reste med ½-tio tåget till Hälsingborg. Den förste bekant vi såg var Axel V men han upptäckte inte oss, så vi antasta inte honom. Med 1:20 färjan tog vi över till Hälsingör, var jag köpte mig en billig kappa. Reste hem med femtåget. I Kattarp fick jag precis syn på H. Han gick in i en annan vagn, så han upptäckte mig inte.

Fredag 1935-03-22

Börja sy på en ¾ lång kappa till min bruna kjol. Ganska jobbigt fast kul. Moster Lina följde idag med onkel till stan så jag är för tillfället hönskadorra.

Lördag 1935-04-20 Påskafton

Just som jag höll på att jobba som värst kom moster Lina och skrek att det var telefon från Höganäs. Men jag hade inte tid att springa och svara, så jag fick inte

snackat med honom. Jag tänkte kanske han och det vanliga gänget uppenbarar sig här på något av hotellen. ½ 9 gick Tora, Brita och ?udert till Ahlbäck, det var redan fullt med folk, mest danskar, men Gustaf ordna likväl ett litet bord till oss och vi fick det riktigt gemytligt. Sedan kom Greta och Ebba också till vårt bord och satt. Och senare kom Otto, Emil och Sture och slog sig till gänget. Men inte såg jag till H eller någon av de andra grabbarna.

Lördagen 1935-05-18

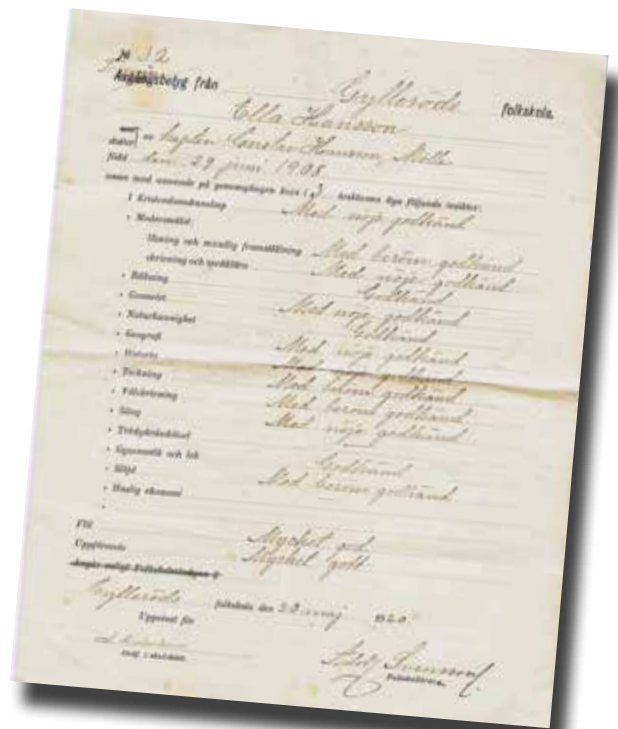
H ringde på kvällen. Då jag kom hem var Tora hemma. Hon tala då om att Erland hade ringt från Hbg och undrat om inte hon och jag hade lust att råka honom och hans kamrat. Så de kommer bilande vid ½ 11 tiden i en flott låda. Vi följde så med upp till fyren. Det var det mest underbara månsken man kan tänka sig. Riktigt tjugig kväll.

Måndag 1935-09-30

På f.m. kom Ahlbäcks jungfru in och sade att Greta vill tala med mig. Inga Holmgren hade ringt och sagt att jag kunde resa till Berlin samtidigt med Tora, och jag blev så glad att jag höll på

Ella Hansson och hennes betyg från 1920.

att hoppa i luften. Jag var ju inte klar, men satte genast igång. Först ringde jag till prästen och frågade om jag kunde få åldersbetyget till passet och det gick fint, så far cyklade och hämtade det på e.m. Tora blev ju också eld och lågor, när hon hörde att jag kunde följa med. När jag jobbade som värst på e.m. kom Tora och tala om att V.borg hade ringt och ville att jag skulle komma upp till honom. Jag skulle ändå gå med ett kort till posten så jag stack upp om och talade om att jag skulle iväg till Berlin, det kunde han ju i början inte fatta, och undrade hur länge jag stannade där, han hoppades att jag snart kom hem igen. Han tyckte också att det var väldans förargligt att han inte var med i lördags och tyckte att Tora kunde sagt ifrån lite i tide. Han ville att vi skulle råkas kvällen därpå men jag skulle ju till stan och hade så mycket att stå i med så jag hade inte lust. Och så togo vi ett hjärtligt farväl och så ... också..o.s.v.

Torsdag 1935-10-03

Lite innan 8 var vi framme på Stettiner Bahnhof och herr Holmgren och fröken Lehmann var och mötte oss. Vi åkte spårvagn i nära en halv timme innan vi kom till Wittenau. Det bjöds på the

och smörgås och sedan blev jag visad till Inga's rum, ett riktigt litet trevligt rum. Det skulle bli min första natt i Berlin.

Fredag 1935-10-04

Först på f.m. var fru Holmgren och jag ute på stan och handla, sen hjälpte jag henne ta ner tvätten från vinden. På e.m. var herr och fru H och jag ute på promenad. Tora och frk Lehmann var och besökte oss på kvällen. Så var min första dag i Berlin.

Måndag 1935-10-21

Underbart höstväder. Inga och jag på en morgonpromenad. Kl.2 för Tora, Inga och jag till Moka Efti am Tiergarten på the-dansen där och hade jätte-roligt, vi fingo dansa ideligen. Jag blev bekant med en med. dok. där och han vill med det samma bjuda mig till Delfi och flotta restauranger också med dans, men jag kunde ju inte fara ifrån mitt sällskap och tackade alltså nej. Han föreslog då en annan dag, och bestämde vi att råkas nästa dag. Då flickorna och jag kom ut från Moka efti kände vi oss så sugna, så vi gick till en automat och kåkade korv med sallad. Efter det tågade vi till Haus Vaterland och där var det ganska

spexigt. Vi tågade omkring överallt där och till sist hamnade vi i Wild West bar. Där var det tre musiker som vi flirtade vilt med. De kom fram och frågade om vi hade någon älsklingsbit, så tänkte de spela den för oss. Vi frågade då om dom inte kunde något svenskt, och rätt som det var stämde de i med Vårt land (Finlands nationalsång). Kl var tio och vi hade lovat att vara hemma i tid så vi gjorde oss i ordning att gå. Då kom den ena bort till Inga och ville ha hennes telefonnummer, men det gick ju inte för sig. Istället skrev han upp sitt namn och telefonnummer och så skulle Inga ringa på torsdag. Och så åkte vi hem nöjda och belåtna efter en underbart trevlig dag.

Tisdag 1935-10-22

Vackert väder. Tant och farbror tog in till stan på f.m., så Inga och jag var ensamma. Vi sydde en kjol till Inga. Jag hade ju bestämt att råka min uppvaktande kavaljer från gårdagen, men jag hade själv ingen lust, men Inga vill villkorligen ha mig iväg, så jag reste med spårvagnen kl 3.15 och sedan med U-Bahn. Klockan var 10 över 4 då jag kom till mötesplatsen, café Kranzler (vid Kurfürstendamm) och han stod där verkligen och väntade. Han pre-

Logo på café och dansstället Moka Efti am Tiergarten hämtad från internet.

senterade sig då. Han hette Gerd Kienbaum och är stud. dr. m.m. Vi åkte först buss en bit och sedan gick vi ett stycke tills vi kom till Delphi (Delphi palats i Charlottenburg). Där var verkligen tju-sigt t.o.m. bordtelefon, och sådan musik sen, den var verkligen något extra. 12 man. Jag kände mig riktigt enkel i sådan flott miljö. Vi snackade och dansade om vartannat och njöt i fulla drag ända tills musiken slutade kvart i sju. Då gick vi ut och flanerade på stan ett slag, han ville sen att jag skulle gå med honom hem och äta en smörgås. Efter några om och men sade jag ja, han bodde nämligen i Invalidenstrasse i den stora militärische arzt byggnad (Uhlanenkaserne?). Vi åkte så med S-Bahn dit, mitt namn blev inskri-vit i en bok innan jag fick komma in, det var verkligen riktigt spännande. Då vi gått genom flera gånger och trappor kom vi äntligen till hans rum. Det var riktigt hemtrevligt och flott möblerat. Först var han efter vin och bjöd på och sen smör-gåsar och vi hade det riktigt underbart tillsammans, och jag lovade då att träffa honom nästa tisdag. Då jag kom hem höll jag på att inte komma in. Tora och Inga hade suttit och väntat på mig vid hållplat-sen och jag hade gått en annan väg. Jag stod utanför och visslade då jag hörde någon som skrek "hej capella" så var det dem bägge och de hade ju nycklar med sig, så allt blev ju gott och väl igen. De var ju så nyfikna o höra hur jag haft det och pumpade mig alldeles. I alla fall en oförglömlig dag.

Torsdag 1935-11-14

Trivs fortfarande lika bra de är ju alla så vänliga. Har idag en smula snuva, men

hoppas det inte blir långvarigt. Tora var på f.m. hos oss, hon skulle gå till fröken Lehmanns affär och skaffa garn till tant. På e.m. skulle Inga fara in och träffa dr. Kältch. Så tant och onkel och jag gick på bio och såg "Ein idealer gatte" med Birgitta Helm och Karl Ludwig Diel. Sehr nett. Då jag kom hem badade jag och så kom tant med hett the och citron för min snuva.

Söndag 1935-11-24

Rå kallt dåligt väder. Då jag lagat kaffe och druckit kaffet satte jag mig i sängen och skrev brev hem. Gick inte upp för-rän halv 11. Middagen hade vi lagat igår. Den bestod av rödkål, köttfärs och po-tatis och efter hade vi någon sorts gelé med frukt. På e.m. hade Inga bjudit en av sina väninnor på kaffe och Fritz skul-le även komma. Vid 4 tiden kom Tora, så hon drack också kaffe med oss. Sedan for hon och jag in på Ufa-bion och såg "Liebesleute" med Renate Muller och Gustav Fröhlich. Den var väldans tju-sig. Då jag skulle springa till spårvagnen ramla jag på asfalten så lång jag var, där var glatt av regnet. Jag slog hål på bägge strumpor och ett par blåmärken blev det nog också.

Tisdag 1935-12-24

Julafton. Lade det sista arbetet på on-kels jacka. På e.m. kom Tora med klap-par till Inga o mig, jag fick en kam o spe-gel i trevligt fodral, sehr nett, och Inga fick ????? Hon drack även kaffe hos oss. Så gick vi alla tre och gjorde ännu ett par julklappsköp och sen tog vi adjö av Tora och gick hem. Då tändes granen och vi fick gå in till våra julklappshögar. Det

var nötter, fikon, äpplen, apelsiner och bäst av allt domino steine (?). Jag fick en hel mängd, allra först en flott hand-väska, ett par strumpor, en kartong med tvål och parfym, och så toalettgrejor, en stor ask Nivea crème, tandpasta, svamp och så en kartong choklad. Just då vi hade packat upp våra julklappar kom Ingas mormor och morfar och av henne fick jag också tvål. Sedan käkade vi den underbara skinkan med rödkål och po-tatis och därefter risgröt med saftsås. Se-nare kom Tora och så blev det till att äta gottebord och dricka vin. Så det blev en riktigt trevlig julafton i Berlin.

Tisdag 1935-12-31

Nyårsafton alltså. På e.m. kom Tora hit till oss och undrade vad vi skulle ta på. Onkel Edvin var just den dagen på dåligt humör och tyckte visst inte om att Inga skulle fara iväg, han ville hellre att Ritters skulle komma dit. Men i alla fall blev det så att hon kom med. Kl. 9 starta vi och åkte till Potsdamer Platz. Då vi kom dit var redan hög stämning. Vi kaka soppa, lax med sallad, kyckling och sen en härlig glass och därtill härligt vin. Jag var hela kvällen uppvaktad av en ung spoling som inte intresserade mig, roligare var det att sitta och betrakta folk. Där var verkligen alla typer. Vid 12 slaget var alla mer eller mindre snurriga och det var ju ett skrik och väsen utan like. Och önskade Frohes Neujahr. Vi stannade där till halv 3, sedan gick vi ut på gatorna som var fyllda med människor, hästdroskorna körde m folk klädda i alla möjliga dräkter och mössor, alla hurrande och lika glada. Vi spatse-rade Leipzigerstrasse, och sedan Frie-drichstrasse ända bort till Oranienburg

Tor, där gick vi på U-Bahn och åkte hem. Kl 4 först var vi hemma. Ja, så har jag sett hur Berlinarna firar nyår. En verklig upplevelse.

Torsdag 1936-01-30

En stor dag här i Tyskland. 3 årsdagen av Hitlers regentskap. Tora och jag for på kvällen in till Vilhelmstrasse för att se på festligheterna och Hitler. Det var så gräsligt mycket folk så vi höll på att bli alldeles ihjältrampade. Kul var det i alla fall, trots att vi inte fick sett der Führer. Kom hem kl. 12.

Måndag 1936-02-03

Tant Anna på födelsekalas hos fraulein Lehmann. Inga for till doktorn och onkel for också bort, så jag var ensam hemma till kl 8 då onkel kom så vi åt kvällsmat. Erna kom sedan till oss på besök.

Reflektioner

Samtidigt som jag läste Ellas dagbok har jag läst boken "I odjurets trädgård" av Erik Larson där det görs en målande beskrivning av 1930-talets Berlin. Boken handlar om USA:s ambassadör som kommer till Berlin 1930 med sin familj. Ambassadörens dotter är 24 år och lever verkligen ljuva livet i Berlin. Givetvis rör sig inte Ella i samma kretsar, men flera av restaurangerna, kaféerna och biograferna som Ella nämner i sin dagbok är desamma som ambassadörens dotter också besöker och beskriver. Det är ett bubblande livfullt Berlin där man dansar och flirtar hej vilt. Samtidigt finns mörka moln i form av SA- och militärparader på gatorna som kantas med människor som skriker Heil Hitler. Regelbundet misshandlas folk på

gatorna och judarnas rörelsefrihet begränsas alltmer. Efter varje bio- och teaterföreställning spelas nationalsång och Horst Wessel-sången samtidigt som man gör Hitlerhälsning. Ambassadörens dotter stormtrivs liksom Ella verkar göra. Ella nämner dock inget om några otrevligheter eller mörka moln, medan diplomatdottern ofta förfasas över det.

Man kan inte låta bli att undra hur Ella uppfattade det hela och frågorna är många. Vad hände med paret Holmgren och fröken Lehmann som hon bodde hos i Berlin Wittenau? Överlevde herrskapet Ritter och hennes väninnor (t.ex. Gerda Schäfer) eller de unga män hon nämner vid namn kriget och fick Ella någonsin veta vad som hände dem?

Ella nämner en ung medicine student, Gerd Kienbaum, som hon träffar. När jag idag googlar och finner en medicine student vid Rostock universitet, vid namn Gerd Kienbaum, som var inskriven där 1934–35 och som var född 1912-10-31, så svindlar tanken på att det måste vara samma man... men hur gick det för honom under kriget och hade han och Ella någon mer kontakt?

Det finns inget i Ellas dagbok som tyder på att hon uppmärksammar att något otrevligt eller hemskt händer eller är på väg att hända. Inga antydningar om nazism eller ett förestående krig. Kanske är detta för att året 1935 var relativt lugnt. Mitt emellan "de långa knivarnas natt" (utrensningen inom SA i juni 1934) och ockupationen av Rejnlandet i mars 1936 och partimötet i Nürnberg i september 1936.

Jag kan dock inte låta bli att undra hur Ella tänkte och kände om sin tid i

Berlin efter andra världskrigets slut när allt det hemska uppenbarades. Det har varit otroligt spännande att läsa boken "I odjurets trädgård" parallellt med Ellas dagbok samtidigt som jag googlat platser (Potsdamer Platz, Alexander Platz, Tiergarten), caféer (Haus Vaterland Wild West bar, Romanisches café), restauranger, hotell (Adlon), filmer och musik som nämns. Det känns verkligen som att gå i Ellas fotspår när man ser det såg ut och hör musiken som hon troligen dansade till.

Av de sju flickorna Johannesdotter som föddes på Mölle mellan åren 1855 och 1873 finns inga nu levande direkt nedstigande anförvanter i Sverige. Möjligen finns där en okänd släktgren kvar i USA men det återstår att utforska.

Lite märkligt och sorgligt känns det allt när man kommit så många av dem närmare via släktforskningen, men samtidigt återupplivas de på ett sätt nu med denna artikel. Och det känns faktiskt ganska bra!

Detta är min fjärde artikel i Diskulogen. De tre tidigare har på olika sätt genererat någon form av kontakt som medfört nya upplysningar eller nyfunna släktingar. Det är verkligen intressant och jag väntar med spänning för att se om något händer även denna gång. 🐾

Karl-Edvard Thorén är död

En nestor inom släktforskning och datahantering har gått ur tiden. Karl-Edvard var en mycket duktig utbildare i släktforskning och konsten att registrera i vårt program DISGEN. Under många år var han fadder i DIS och otaliga är de han hjälpt med vårt program. Han hade många idéer och förekom många gånger i DIS Forum med kloka inlägg och tips. När jag började registrera min forskning i DISGEN blev han min mentor och sa att ska du lära dig DISGEN så håll kurs. Detta visdomsord har jag många gånger citerat och rekommenderat. Karl-Edvard ställde också upp som stugvärd i forskarstugan och hjälpte alla som kom dit att lösa sina problem både i forskningen och registreringen.

Karl-Edvard begravdes den 20 april, samma dag som många av hans vänner deltog på DIS-Filbyters släktforskarkryssning. Vi startade den dagen med en parentation över vår vän och stillade oss i en tyst minut då våra tankar gick till de härliga minnen vi har av Karl-Edvard.

Vi saknar hans kloka ord i stugan och minns honom som vännen som alltid ställde upp och vi tackar för alla år vi haft förmånen att vara hans vänner. Karl-Edvard blev 88 år

Karl-Edvard var också en mycket aktiv volontär i biståndsorganisationen Hjärta till Hjärta. Han hjälpte många tiggare men hans stora önskan var att de skulle ha ett bättre liv i sina hemländer och den som vill hedra hans minne kan skicka en gåva till äldreprojektet i Rumänien, BG 900-7857. Märk gåvan med "äldreprojektet".

ROLF ERIKSSON

Avlidna Dis-medlemmar

1274	Lennart Wallerman, Täby	21399	Alvar Karlsson, Linköping
4089	Karl-Edvard Thorén, Linköping	21977	Rolf Rosenquist, Lerum
5272	Nils Wide, Sundsvall	24767	Bengt-Arne Andersson, Bräkne-Hoby
5611	Ivar Nyberg, Köping	26105	Bertil Bonnevier, Visby
5830	Tommy Jönsson, Oxie	26903	Hans Lindström, Saltsjö-Boo
6812	Harald Stråth, Ängelholm	27712	Gunnar Andersson, Höganäs
7039	Pelle Lithammer, Uppsala	29386	Gunnel Skoog, Arboga
11326	Claes-Göran Carlsson, Skärhamn	30259	Sven Bengtsson, Västra Frölunda
11861	Gunnar Ramerfelt, Huddinge	30621	Rolf Jarsén, Borås
14729	Margaretha Jerling, Jönköping	39460	Maria Renheim, Bromma
15570	Gunnel Björnberg-Ekblom, Hägersten	42506	Torsten Lindbom, Värmdö
15804	Christer Karlsson, Vadstena	42864	Ann Ljungbeck, Vaddö
16024	Jan Chyssler, Lysekil	44238	Stig Norstedt, Bromma
16095	Folke Axell, Borensberg	45435	Mariana Löfgren, Almunge
16634	Arne G Sundberg, Stockholm	48174	Tommy Lundqvist, Halmstad
17930	Jan Näsström, Örnköldsvik	48963	Kerstin Lundström, Uppsala
18423	Vallis Persson, Tibro	49860	Liza Bylund, Njurunda
19891	Ronny Fredriksson, Smedjebacken	50569	Elsy Laudon Thorselius, Täby
20431	Maj Nilsson, Trollhättan	52711	Per Kohrtz Andersen, Thisted
21304	Bertil Börstell, Eskilstuna		

Medlemsbeställningar

Medlemmar kan beställa från Dis på vår hemsida www.dis.se > Butik eller genom att ringa Dis kansli på telefon 013-149043. Betala i förskott till Dis plusgirokonto 14033-5.

Ange alltid medlemsnummer och vilken vara det gäller. Porto ingår i priserna om annat ej anges. Ring Dis kansli vid frågor!

Disgen

- Disgen 8.2d 750 kr
- Uppgradering 350 kr
(uppgradering från Disgen version 8.1 eller äldre)

Vill man köpa en uppgradering för 350 kr krävs oavbrutet medlemskap sedan förra köpet av Disgen. Saknas oavbrutet medlemskap får man köpa en 8.2d för 750 kr för att uppgradera sig.

Kartor till Disgen

- Generalstabskarta syd (dvd)
- Generalstabskarta nord (dvd)
- Häradsekonomiska kartan Östergötland (dvd)
- Häradsekonomiska kartan Västmanland (dvd)
- Häradsekonomiska kartan Örebro län och södra Dalarna (dvd)
- Häradsekonomiska kartan Värmland, norra delen (dvd)
- Häradsekonomiska kartan Värmland, södra delen (dvd)
- Häradsekonomiska kartan Stockholms län (dvd/usb)
- Häradsekonomiska kartan Södermanlands län (dvd/usb)

Cd/dvd-skivor

pris per styck

- Begravda i Sverige, version 2 (dvd) 500 kr
- Häradsekonomisk karta (dvd) 250 kr
- Rotemannen 2 (dvd) 380 kr
- Svenska ortnamn (dvd) 200 kr
- Sveriges befolkning 1880, 1890, 1900, 1970, 1980 och 1990 (dvd) 500 kr
- Sveriges dödbok 1901-2013 (dvd/usb) 495 kr
- Sveriges historiska stadskartor (dvd) 250 kr

För usb tillkommer 50 kr per usb. Porto tillkommer med 30 kr oavsett antal skivor.

Pris: 250 kr per dvd-skiva, för usb tillkommer 50 kr per usb. Porto tillkommer med 30 kr oavsett antal skivor.

Släktforskarförbundets handböcker

- Emigrantforskning få exemplar kvar 200 kr
(Anna-Lena Hultman & Ted Rosvall)
- Fader okänd (Elisabeth Reuterswärd)
- Kartforskning 200 kr
(Karl-Ingvar Ångström & Björn Johansson)
- Soldatforska! 230 kr
(Lars Ericson Wolke)
- Smedforska! 220 kr
(Ulf Berggren)
- Vägen till dina rötter 215 kr
(Ewa Nilsson)
- Anor från landsvägen 225 kr
(Bo Lindwall)
- Mantalsforska 230 kr
(Magnus Bäckmark)

Porto tillkommer med 50 kr oavsett antal handböcker.

Andra böcker

- Läsebok för släktforskare (Henrik Anderö & Elisabeth Thorsell)
Pris: 115 kr
- Släktforskning - vägen till din egen historia (Elisabeth Thorsell)
Pris: 220 kr

Porto tillkommer med 50 kr oavsett antal böcker.

Äldre nr av Diskulogen

- I mån av tillgång 20 kr/nr

Dis-pin

Dis-pin emalj/ gulmetall 25 kr

Faddrarna har talat om på vilket sätt de vill bli kontaktade. Den kontaktinformation som *inte* står inom parentes bör användas i första hand. Om det står dag eller kv efter ett telefonnummer vill faddern helst bli uppringd dagtid resp. kvällstid. Faddrarna är listade i postnummerordning.

Sedan förra numret har Hans Peter Stülten i Nynäshamn, Margareta Edqvist i Nässjö, Olle Olsson i Gävle och Sven Göthe i Torsåker tillkommit som nya faddrar i Disgen.

Dis faddrar är en grupp erfarna medlemmar som på ideell basis åtagit sig att dela med sig av sina erfarenheter till andra medlemmar, via telefon och mejl. Det finns inga garantier för att dina problem blir lösta genom att du kontaktar en fadder, eller att du slipper datorrelaterade olyckor. Genom att kontakta en fadder har du förbundit dig

1. att ha tagit en säkerhetskopia innan samtalet (mejlet)
2. att följa fadderns råd på egen risk
3. att ha samtyckt till att faddern inte kan göras ansvarig på något sätt för eventuella fel, misstag, dataförluster eller annan skada.

Disgen/pc Sverige

Fadderlista i postnummerordning

Rolf Ahlander	Handen	0739-127288		rolf.dfadder@bredband.net
Staffan Bodén	Tullinge	08-7788733	070-5369583	hampus3249@gmail.com
Stig Geber	Uttran	08-53030734		stig.geber@telia.com
Hans Peter Stülten	Nynäshamn	0707-828491		h-p.stuelten@outlook.com
Håkan René	Vällingby	08-57974560dag		hakan.rene@gmail.com
Carl-Göran Backgård	Åkersberga	076-3170127		cg@milstolpen.org
Per-Göran Olsson	Sollentuna	070-5116317		pghome75@live.se
Torgny Larsson	Malmö	0707-414018		t.larsson@tele2.se
Bengt Kjollerström	Lund	(070-2703944)		bengt@kj2.se
Anders Larsson	Svedala	040-400233		anders@dis-syd.se
Jan Nilsson	Staffanstop	046-255788kv		fotojanne@bredband.net
Arne Sörlöv	Tving	0721-505333		arne@sorlov.com
Bo Lundgren	Kallinge	0457-24413	0735-288825	bo@elmedia.se
Christina Claeson	Göteborg	031-159538kv		ch_claeson@hotmail.com
Kent Lundvall	Uddevalla	0522-74740	0730-970223	k.lundvall@telia.com
Hans Nyman	Sjömarken	033-254075		hansnyman@telia.com
Kristina Andersson	Lidköping	(0510-27093kv)		foreningar.kristina@gmail.com
Hans Gustafsson	Mariestad	0706-849306		hansgu@telia.com
Margareta Edqvist	Nässjö	0380-10629		margareta.edqvist@telia.com
Börje Jönsson	Eksjö	0381-10840	070-8631217	borje.jn@gmail.com
Tor-Leif Björklund	Norrköping	011-130388	0768-130387	torleif.bjorklund@telia.com
Torsten Ståhl	Norrköping	011-148066		totta.stahl@gmail.com
Elisabeth Molin	Havdhem	0498-481377		elisabeth@imolin.se
Stig Svensson	Flen	0157-70138		runeby@telia.com
Bengt Hammarström	Karlskoga	0586-36587		b.hammarstrom@telia.com
Jan Wallin	Örebro	(019-183830)		jan.wallin.orebro@telia.com
Claes Embäck	Gävle	026-192500	0706-416579	CoU@tele2.se
Olle Olsson	Gävle	026-101376	070-6303267	olle.olsson@gavlenet.se
Sven Göthe	Torsåker	0290-42098		sven.goethe@telia.com
Tony Rodin	Bollnäs	(0703-506304)		tony.rodin@gmail.com
Bodil Orremo	Frösön	070-5281816		bodil.orremo@gmail.com
Arne Bixo	Fränsta			arne.bixo.dis@telia.com
Joacim Söderström	Sundsvall	060-155030		joacim.h.soderstrom@gmail.com
Örjan Öberg	Härnösand	0611-22188	070-6534127	orjan@baskkuru.se
Peter Johansson	Örnsköldsvik	0660-375567	070-5648859	peter.johansson-oer@telia.com
Lennart Näslund	Örnsköldsvik	076-8480114		lennart@hsn.nu
Tommy Jacobsson	Umeå	090-32493		tommy.umea@gmail.com
Laila Larsson	Ersmark	0910-720041	070-6164410	laila.tuva@outlook.com
Stefan Wennberg	Seskarö	0922-61315	070-6556433	stefan.vennberg@telia.com

Disgen/pc Danmark

Georg Agerby	Brøndby	+45-43965337		g.agerby@jubii.dk
--------------	---------	--------------	--	-------------------

Disgen/pc Finland

Max Forsén	Nämnäs	+358-405857158kv		mforsen@tawi.fi
Henrik Mangs	Vasa	+358-500268361kv		henrik.mangs@netikka.fi

Disgen/pc Norge

Knut Egil Hamre	Halden	+47-69176169		keh-dis@online.no
Alf Christophersen	Songe	+47-94353793		alf.christophersen@medisin.uio.no

Disgen/Linux

Thomas Björk	Höör	0413-23458		tb@bytecode.se
Roy Johansson	Götene	0511-58020	0709-706170	roykleva@gotinet.com
Peter Landgren	Brunskog	0570-53021		peter.talken@telia.com

Disgen/Mac

Kerstin Bjernevik	Kista	08-7511630		kerstin.bjernevik@bredband.net
Kerstin Olsson	Eslöv	0413-15697		kerstin@disysd.se
Sven Olby	Västerås	021-20494		sven.olby@telia.com

Reunion/Mac

Helge Olsson	Anderslöv	0410-20002	0708-583988	helge@dis-syd.se
Rickard Samuelsson	Örebro	070-2871322		musicminder@gmail.com
Gunilla Hermander	Hudiksvall	0650-94188		macnilla@telia.com
Micael Olsson	Järpen			micael.olsson@itare.se
Kerstin Farm	Matfors	070-1770111		kerstin@farm.se

Min Släkt/pc

Elinor Elmborg	Södertälje	08-55013205		jagelli@hotmail.se
Torgny Larsson	Malmö	0707-414018		t.larsson@tele2.se
Lotta Sörensen	Sölvesborg	0760-141262		lotta.1957@gmail.com
Kjell Croné	Göteborg	031-159538kv		kjell.crone@home.se
Annelie Lindgren Kedehag	Bollebygd	(033-288388kv)		petared@gmail.com
Daniel von Schantz	Falun	0705-698037		daniel@von-schantz.se
Bo Svartholm	Frösön	063-44286		bo.svartholm@gmail.com

Holger/pc

Sven Olof Åkerlund	Huddinge	(070-5112847)		sven.olof.akerlund@gmail.com
Kenneth Mörk	Sala	0224-775 72	073-5428471	tenchen@spray.se

Karthantering

Tor-Leif Björklund	Norrköping	011-130388	076-8130387	torleif.bjorklund@telia.com
--------------------	------------	------------	-------------	-----------------------------

Disbyt-ombud (Sverige)

Bernth Lindfors	Njurunda	060-31524		bernth.lindfors@telia.com
Carl-Olof Sahlin	Täby	08-7563314		carl-olof.sahlin@telia.com
Charlotte Börjesson	Västra Frölunda	031-478093		charlotte.borjesson@telia.com
Christer Thörn	Perstorp		0709-967687	christer@thoern.com
Donald Freij	Värnamo	(0370-650793)		donald@freij.se
Gunnar Bergstedt	Stockholm	08-250966	0707-716906	sm0ald@comhem.se
Hans Vappula	Landvetter	031-945132		hans.vappula@gmail.com
Håkan Johansson	Västerås	021-22274	070-2224857	hakan.johansson.021@telia.com
Håkan Asmundsson	Linköping	013-154126		hakan@asmundsson.nu
Jerker Thorell	Uppsala	018-693620		jerker.thorell@telia.com
Kerstin Malm	Örebro	073-0429721		kegubi60@gmail.com
Rolf Eriksson	Vikingstad	013-81283	0723-628263	rolferiksson@brevet.se

Disbyt-ombud (Sverige & Finland)

Gunnar Bergstedt	Stockholm	08-250966	0707-716906	sm0ald@comhem.se
------------------	-----------	-----------	-------------	------------------

Dis Arkiv

c/o Bo Kleve, Solhaga 7, 582 47 Linköping	013-104 204	dis_arkiv@dis.se
---	-------------	------------------

Ordförande

Daniel Berglund,

Hängestensvägen 38, 421 67 Västra Frölunda,
031-443 143, 0705-244088
daniel.zz.berglund@gmail.com

Vice ordförande

Eva Dahlberg,

Brunnsgatan 28, 553 17 Jönköping,
036-169 857,
evad.forening@gmail.com

Sekreterare

Elisabeth Leek

Norra Notåsa, 573 73 Sunhultsbrunn,
0140-212 25,
elisabeth.leek@telia.com

Ekonomiansvarig

Marianne Strömberg,

Sleipnervägen 13 2tr, 136 42 Handen,
08-777 66 82,
marianne.stromberg@ownit.nu

Övriga ledamöter

Staffan Knös

Gångbrogatan 2, 372 37 Ronneby,
070-595 1338,
1338-sek@telia.com

Josefine Nilson

Brunstorpsvägen 26 A, 561 36 Huskvarna,
036-145450,
josefine-nilson@swipnet.se

Gunilla Kärrdahl

Kristianstadsvägen 6, 280 60 Broby
044-46715, 0705-221957
gunilla@karrdahl.se

Bo Kleve

Solhaga 7, 582 47 Linköping,
013-104 204,
bok+dis@kleve.se

Karl-Ingvar Ångström

Hemmansvägen 87,
871 53 Härmösand, 0611-20341,
karl-ingvar.angstrom@telia.com

Bertil Lindqvist

Stenbrötsgatan 11, 582 47 Linköping
0704-150033,
bertil.lindqvist@ikpg.visit.se

Claes Embäck

Yxbergsvägen 7, 804 25 Gävle
026-192500, 0706-416579
CoU@tele2.se

Valberedning

Sammanställande: **Gunnar Bergstedt,**
valberedning2015@dis.se

Dis-Nord

c/o Linder, Burliden 7,
937 92 Burträsk, 070-2294804
ordf_nord@dis.se
Hemsida: www.dis-nord.se
Ordf: Anna Linder

Dis-Mitt

c/o Lilliesköld, Johannedalsv 150,
863 37 Sundsvall,
060-155 030, ordf_mitt@dis.se
Hemsida: www.dis-mitt.se
Ordf: Rolf Lusth

Dis-Bergslagen

c/o Strömberg, Kristinagatan 16,
724 61 Västerås, 021-14 33 61
ordf_bergslagen@dis.se
Hemsida: www.dis-bergslagen.se
Ordf: Brage Lundström

Dis-Öst

Anderstorpsvägen 16,
171 54 Solna, 08-7511630,
ordf_ost@dis.se
Hemsida: www.dis-ost.se
Vice ordf: Gunnar Bergstedt

Aktiviteter under höst/vinter

Till hösten samlar Dis-Nord nya krafter för att få fart på verksamheten i norr. Vill du hjälpa oss? Hör av dig till oss om du vill hjälpa till eller har tips på passande aktiviteter.

Om tillräckligt många intresserade finns så startar vi nya kurser på en ort nära dig. Under hösten kommer även styrelsen att åka runt och besöka olika orter som det kanske var länge sedan vi senast besökte.

Så var de sex första, mycket intensiva, månaderna av verksamhetsåret avverkade. De avslutades med att föreningen deltog i varumässan ExpoNorr i Östersund och där visade släktforskning ur de flesta perspektiv. Responsen från besökarna var större än vad vi hade förväntat oss.

Arbetet med att förbereda höstens aktiviteter är också påbörjade och hela höstens program skall vara klart under augusti månad så att verksamhetskalendern som omfattar september till december kan skickas ut under sista veckan i augusti. Naturligtvis kommer den nya versionen av Disgen att fylla stora delar av höstens program när vi nu vet att det släpps under sista kvartalet. I övrigt hoppas vi kunna hitta aktiviteter som lockar medlemmarna till våra träffar och att vi kan nå ytterligare orter inom regionen.

Inbjudan till kursverksamheten för hösten är redan utskickad och för en del orter finns redan fastställt när kurser kommer att hållas. I övrigt hoppas vi att medlemmarna under sommaren återkommer med önskemål om kursämnen och på vilka platser man vill ha kurser. Förhoppningen är också att det skall kunna genomföras någon form av distanskurser, kanske med en blandning av självstudier och att man träffas över en helg.

STYRELSEN

Öppet hus i Västerås

Styrelsen i Dis-Bergslagen har beslutat att fortsätta med öppet hus varannan onsdag i Västerås under hösten. Vi har även planerat in tre möten så kallade Tematräffar i Västerås. Den första blir den 26 september och blir en guidad tur till ett av Västmanlands kulturminnen – Bråfors bergsmansby med dess berömda målningar. Resan sker i samarbete med Släktforskarklubben i Västerås. På Bergslagsrötter kan man se ett dokument om Bråfors och ägarfamiljen Brate. Dess mest berömda person torde vara konstnären Fanny Brate vars målning "Födelsekalaset" som är målad i bergsmansgården även visar delar av de berömda vägg- och takmålningarna.

I Köping och Örebro kommer Dis-Bergslagen, tillsammans med den lokala släktforskarklubben att avhålla tematräffar under hösten. Vi har sedan flera år tillbaka ett organiserat samarbete med dessa.

Vi har även tryckt ytterligare kursböcker av våra två tidigare utgivna "Grundkurs" och "Fortsättningskurs". Det finns ett kontinuerligt behov av dessa kursböcker – även om många har stora förväntningar på "nya Disgen". På vår hemsida finns information om pris, porto och beställning av kursböckerna.

Vi har under flera år haft bergslagen som tema på våra aktiviteter. Vid senaste årsmötet medverkade arkivarien Håkan Henriksson från Örebro, som berättade om bergsmännen av vilka Engelbrekt Engelbrektsson är den mest kända. På Bergslagsrötter finns många dokument som redovisar förhållandena i vår region och om en del personer med bergsmän och hammarsmeder som sina anfäder.

BRAGE LUNDSTRÖM

Kalendarium

Augusti

29-30/8: Släktforskdagarna i Nyköping.

September

9/9: Rapport från SFD2015 (Huvudsta)
10/9: Kvällsforsk (Huvudsta)
16/9: Rotemännen (Huvudsta)
Männen som höll koll på stockholmarna. Hör om rotemännen som övervakade vilka som flyttade in och ut ur Stockholm åren 1878-1926. De var även spindlarna i stadens sociala skyddsnät. Hur hittar du dina släktingar i Stockholm? Föredragshållare: Lillemor Björkman, arkivarie, Stadsarkivet.
23/9: Släktforskning i Danmark (Huvudsta)
Ingrid Ullberg är född i Danmark och har en gedigen erfarenhet av både svensk och dansk släktforskning. Vi får veta hur man hittar i de danska arkiven och skillnaderna mellan de båda ländernas släktforskning.
24/9: Studiebesök på Tullmuseum
25-27/9: Höstforsk (Örebro)
30/9: Fader okänd (Huvudsta)

Vid mitten av 1800-talet föddes en tiondel av alla barn i Sverige utanför äktenskapet. Därför stöter de flesta släktforskare på "oäkta" barn, ofta med notering "fader: okänd" i födelseboken. Chansen att hitta namnet på fadern är normalt mycket liten, men det finns ett antal alternativ som kan provas innan man ger upp.

Förste arkivarie emerita på Landsarkivet i Uppsala, Anna-Karin Westerlund, ger dig många värdefulla tips om hur du går vidare i din forskning.

**KAN DU DISGEN?
VILL DU KUNNA MER?
VILL DU LÄRA ANDRA?**

BLI FADDER ELLER UTBILDARE!

FLER AKTIVITETER PÅ DIN ORT?

BLI KONTAKTPERSON!

Dis-Filbyter

c/o Frykman, Arrendegatan 5,
58331 Linköping,
013-214937, ordf_filbyter@dis.se
Hemsida: www.dis-filbyter.se
Ordf: Ulf Frykman

Dis-Väst

c/o Amberntsson, Smaragdsgatan 25,
421 49 Västra Frölunda
ordf_vast@dis.se
Hemsida: www.dis-vast.o.se
Ordf: Ylva Amberntsson

Dis-Småland

c/o Nilsson, Backgatan 5,
575 35 Eksjö
ordf_smaland@dis.se
Hemsida: www.dis-smaland.se
Ordf: Tommy Nilsson

Dis Syd

Porfyrvägen 20,
224 78 Lund,
ordf_syd@dis.se
Hemsida: www.dis-syd.se
Ordf: Jan Nilsson

Verksamhet i Norrköping

Dis-Filbyter bildades 2007 i Linköping och redan från starten hade vi verksamhet i Norrköping. Östgöta Genealogiska Förening (ÖGF) hade en lokal i Norrköping där vi kunde samarbeta och arrangera kurser. ÖGF bedrev en omfattande utbildning i släktforskning, både nybörjarkurser och fortsättningskurser, och vi kunde bidra med mer tekniska ämnen såsom utbildning i Disgen och bildhantering m.m. Verksamheten i släktforskarlokalen inkluderade, förutom kurser, öppet hus två dagar i veckan, måndagar och torsdagar, då både ÖGFs och Dis-Filbyters medlemmar kunde komma och få hjälp med släktforskningsfrågor eller tekniska frågor. Under åren har verksamheten utvecklats till ett mycket givande samarbete mellan de två föreningarna.

Idag bedriver vi tillsammans kurser i släktforskning, Disgen för nybörjare och mer avancerade användare, MinSläkt, Holger, bildhantering för Disgen och MinSläkt, emigration, karthantering både i Disgen och MinSläkt, hur man forskar med hjälp av AD, SVAR (Riksarkivet), utbildning i NAD, soldatforskning, smedforskning, datorkunskap, hur man gör en släktbok, släktbok på cd från Disgen och Min Släkt med mera.

Vi arrangerar under höst- och vårterminen föreläsningar på varierande ämnen såsom bergshanteringen i Östgöta bergslag, industrins framväxt i Norrköping, udda källor i Vadsstena Landsarkiv, hur man forskar i Finland, Norge och Danmark etc.

Vi har haft ett omfattande utbud av kurser och föreläsningar under de år vi samverkat och vi kommer att fortsätta i samma anda. Vi erhåller bidrag från ABF för vår verksamhet. Vi har kommit överens med dem om att alla kursledare och de flesta föreläsare efterskänker sina arvoden. Vi får vidare hjälp av dem vid aktiviteter som Släktforskningens dag och Kulturmatten i Norrköping. Dessa aktiviteter är ett sätt att få nya elever till våra kurser.

Vi har sett det som en stor förmån att arbeta med ÖGF och detta beror på att de besitter en gedigen kunskap om hur folk levde i Östergötland under 1700-1900-talet samt hur man forskar i Östergötland. I forskarlokalen finns också ett omfattande bibliotek med litteratur om framförallt Östergötland som alla kan utnyttja. Vi hoppas också att vi har tillfört en del kunskap under åren som vi samverkat till nytta för båda föreningarna.

TOR-LEIF BJÖRKLUND

Dis-Väst kommer under hösten att byta lokal för sin verksamhet. Studieförbundet Vuxenskolan, som vi delar lokal med, kommer att flytta under hösten och vi följer med i flytten, så att säga. Det innebär att kurserna i Mölndal kommer att starta upp något senare än vanligt för att vi ska få ordning på alla datorer etc. Mer information om var vi hamnar, öppettider etc. kommer att finnas på vår hemsida, <http://dis-vast.o.se/wordpress>.

Vårens aktiviteter med kvällsöppet i lokalen har varit populära och de kommer vi att fortsätta med utöver temakvällar och höstmöten. Vårens sista medlemsmöte bjöd på en intressant föreläsning av Lars Hansen från Sällskapet Vallonättlingar.

CHRISTINA CLAESON

Vårens aktiviteter och kurser avslutas. Planering inför hösten pågår för fullt. Dis-Småland har som tidigare nämnts gjort försök med en distanskurs. I skrivande stund är fyra veckor avklarade. Kursdeltagarna har ställt en del frågor och fått hjälp via e-post, telefon och TeamViewer. Det sistnämnda är ett alldeles utmärkt verktyg i sammanhanget. Kursen har 20 deltagare. Temamötena i Kalmar var mycket populära och fullteknade.

Som en följd av detta har vi under våren haft ett antal gaggträffar under ledning av vår vice ordförande Rainer och i samarbete med Kalmar Läns Genealogiska Förening. Intresset har varit stort och nya gaggträffar är inplanerade under hösten.

Årsmötet hölls i Jönköping den 18 april med Eva Dahlgren som mötesordförande och Hans Bjernevik som föredragshållare. Årsmötet samlade liksom tidigare år ca 30 deltagare. Ett par förändringar i styrelsen blev det. Gunilla Kärrdahl, som varit vår eminente sekreterare, har beslutat flytta till Skåne och därmed beslutat sig för att lämna styrelsen. I hennes ställe valdes vår mångåriga medlem Rune Elofsson in som ordinarie styrelseledamot och tillika sekreterare. Vår redaktör Egon Burman har valt att trappa ner lite och är numera suppleant. I hans ställe har Leif Berglund gått in som ordinarie ledamot. Nyvald suppleant blev Katrin Lok från Värnamo, som är helt ny i styrelsen. Årsmötet förlöpte effektivt under Evas fasta hand och ordförande-klubba.

TOMMY NILSSON

Årsmötet 2015

Omkring sextio medlemmar deltog den 19 april på Dis Syds årsmöte i Hässleholm. Ordföranden Jan Nilsson hälsade välkommen och presenterade dagens föredragshållare Patrik Hansson, utvecklare på Dis, som berättade om kommande version av Disgen.

Jan valdes som mötesordförande med Anders I Andersson som mötessekreterare. Jan och kassören Marie Munke föredrog verksamhetsberättelse och ekonomin för 2014, ett överskott på 17 000 kr. Revisorerna tillstyrkte ansvarsfrihet för styrelsen varpå stämman beslöt att fastställa resultat- och balansräkningen för 2014 samt att ge styrelsen ansvarsfrihet.

Årsmötet beslöt därpå för andra gången om ändring av § 5 i stadgarna om föreningsmöten. Årsmötet fastställde styrelsens förslag till verksamhetsplan och budget för 2015 och oförändrad medlemsavgift i Dis Syd för 2016, 50 kr för helbetalande och 25 kr för familjemedlem.

Jan Nilsson, Staffanstorps, valdes om som föreningens ordförande, för 2015. Som styrelseledamöter på två år omvaldes Staffan Knös, Ronneby och Anders Lindberg, Lund samt nyvaldes Marie Munke, Teckomatorp. Efter Caj Nilsson, som avled under 2014, fyllnadsvaldes Anders I Andersson, Limhamn, på ett år. (Bo Lundgren, Kallinge, samt Kerstin Olsson, Eslöv, har ett år kvar i styrelsen). Årsmötet valde vidare om revisorerna Sven-Erik Eliasson, Båstad, och Tommy Lilja, Hässleholm, samt Helge Olsson, Anderslöv som revisorssuppleant. Årsmötet valde också om Christer Thörn, Perstorp, som sammankallande i valberedningen och Gunnar Persson, Höganäs, som ledamot.

Vid sitt konstituerande sammanträde den 23 april utsåg Dis Syds styrelse Marie Munke till föreningens kassör och Anders I Andersson till dess sekreterare. Till föreningens ombud på Sveriges släktforskarförbunds årsstämma i Nyköping den 28 augusti utsåg styrelsen Marie Munke, Bo Lundgren och Mats J Larsson.

MATS J LARSSON

Deltaägarna på det sista temamötet i Kalmar.

Foto: Börje Jönsson

Som medlem i Dis får du tillgång till...

Fler än
25 000
medlemmar

Sök bland 70 % av Sveriges
historiska befolkning.

Sökningen i DISBYT gav följande resultat:

Det blev 3 träffar.

Förnamn	Efternamn	Socken	Län	Period	Info om	Nr
Gustav Johansson	Holm	Elleholm	Blekinge län	f 1855-d 1947	Familj	12203
Gustav	Holm	Elleholm	Blekinge län	f 1855-d 1947	Familj	4671
Gustaf	Holm	Elleholm	Blekinge län	f 1855	Familj	s0005h

Antavla för Johanna Josefina Pettersson

Johanna Josefina Pettersson f 1838 Nederkalix, Norrbottens län (***) v 1861 Nederkalix, Norrbottens län (**) d 1908 Nederkalix, Norrbottens län (***) :	2 f Per Jonasson f 1790 Nederkalix, Norrbottens län (***) : v 1819 Nederkalix, Norrbottens län (***) d 1873 Nederkalix, Norrbottens län (***) :	4 f Jonas Persson f 1766 Nederkalix, Norrbottens län (**) v 1799 Nederkalix, Norrbottens län (**) d 1830 Nederkalix, Norrbottens län (**) : 5 m Margareta Eriksdotter f 1768 Nederkalix, Norrbottens län (***) v 1799 Nederkalix, Norrbottens län (***) d 1844 Nederkalix, Norrbottens län (**) : 6 mf Åken Jönsson Sandlund f 1767 Nederkalix, Norrbottens län (***) v 1795 Hedvig Eleonora, Stockholms län (*) : d 1821 Nederkalix, Norrbottens län (*) : 7 mm Brita Elisabet Flöberg v 1795 Hedvig Eleonora, Stockholms län (*) : d 1853 Nederkalix, Norrbottens län (***) :	8 mf 9 fm 10 mf 11 fm 12 mf 13 mm 14 mmf 15 mm
--	---	---	---

Ännu bättre när du bidrar.

... Disbyt

www.dis.se

Föreningen för datorhjälp i släktforskningen

Gamla Linköping, Hovslagaregatan 3
013-149 043
måndag-fredag kl 9-12 och måndag-torsdag kl 13-15